НҰР-СҰЛТАН ҚАЛАСЫ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ
БІЛІМ БЕРУДІ ЖАҢҒЫРТУ ОРТАЛЫҒЫ
НҰР-СҰЛТАН ҚАЛАСЫ ӘКІМДІГІНІҢ
«№66 МЕКТЕП-ЛИЦЕЙ» ШЖҚ МКК

ТАРИХИ ДЕРЕКЕРДІ ОҚЫТУ

Элективті курсының сабақ жоспарларының жинағы

11-сынып

Нұр-Сұлтан, 2022

№66 мектеп-лицейінің әдістемелік кеңесінде қаралып, қалалық оқу-әдістемелік Сараптамалық кеңеске ұсынылды.

Хаттама № 09, қаңтар 2022 жылы.

Пікір берушілер:

Сайлаубаева Н. Е. - тарих ғылымдарының кандидаты, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Тарих факультеті Қазақстан тарихы кафедрасының доценті, т.ғ.к.

Серикбаева Б.М.- Павлодар облысы, Май ауданы, Ақжар жалпы орта білім беру мектебінің педагог-зерттеуші санатты тарих пәні мұғалімі.

Құрастырушы: Уаханова Н.Е. Тарихи деректерді оқыту.Элективті курсының сабақ жоспарларының жинағы. 11-сынып - Нұр-Сұлтан, 2022. -72 б

Бұл сабақ жоспарларының жинағы Қазақстан тарихы пәнінен сабақ беретін мұғалімдерге жаңартылған білім беру стандартына сай 11-сынып оқушыларын мемлекеттік қорытынды аттестатауға және Ұлттық Бірыңғай Тестілеуге дайындау мақсатында жазылған. Сабақ жоспарларының жинағында ежелгі және орта ғасырлардағы, жаңа заман мен Тәуелсіз Қазақстан тарихын, кезеңдермен жүйелі және практикалық бекіту сабақтарын ұштастыру арқылы құрастырылған. Қысқа мерзімді жоспар үлгісі берілген.

Мазмұны

Кіріспе.. 3

I тарау. Ежелгі Қазақстан туралы деректер

1.1 Ертедегі тұрақтар. Ашель және Ботай мәдениеті 4

1.2 Қазақстан тас дәуірінде.. 7

1.3 Андронов және Беғазы-Дәндібай мәдениеттері.. 10

1.4-1.5 Сақтар. Ғұндар. Үйсін мемлекеті. Қанлы.. 13

II тарау. Орта және жаңа замандағы Қазақстан деректері

2.1 X-XIIIғғ.Қазақстан территориясындағы мемлекеттер............................... 19

2.2 Қазақстанды Моңғолдардың жаулап алуының алғашқы кезеңі............. 22

2.3 Алтын Орда... 25

2.4 Ақ Орда... 28

2.5-2.6 сабақ. Ноғай ордасы, Сібір хандығы.. 30

2.7-2.8 Қазақ хандығының құрылыуының тарихи алғышарттары................. 32

2.9-2.10 Қазақ даласындағы көшпенділер шаруашылығы............................. 34

2.11-2.12 XVI ғасырдың соңындағы Қазақ хандығы...................................... 36

2.13-2.14 Кіші жүз бен Орта жүз қазақтарының Ресей бодандығын қабылдау.. 39

2.15-2.16 Абылайхан билігі тұсындағы қазақ хандығы................................. 43

2.17-2.18 С.Датұлы бастаған кіші жүз шаруаларының көтерілісі.................. 45

2.19-2.20 Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық көтеріліс...................... 48

III тарау Қазіргі заманғы Қазақстан деректері

3.1 Қазан төңкерісі. Азамат соғысы жылдары... 50

3.2 Ұжымдастыру кезіндегі Қазақ жеріндегі зардаптар............................... 53

3.3 Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында... 56

3.4 Қазақстандағы индустрияландыру саясаты.. 58

3.5 Тың игеру саясаты.. 60

3.6 Тоқырау жылдарындағы Қазақстан... 63

3.7 Тәуелсіз Қазақстан Республикасында-ғы басты оқиғалар...................... 65

3.8 Нарықтық экономикаға көшу. Қазақстанның дамуы.............................. 67

Пайдаланылған әдебиеттер... 71

Кіріспе

«Тарихи деректерді оқыту» атты элективті курсын жүргізу барысында тарихи деректер арқылы ежелгі замандағы, орта ғасырлардағы, жаңа замандағы және Тәуелсіз Қазақстанның өзекті тақырыптарын жаңартылған білім мазмұнына сәйкес оқыту қарастырылған. Элективті курс бағдарламасы, сабақ жоспарларының жинағы және оқушыларға арналған тапсырмалар жинағы бір бірін толықтырушы кешенді материалдарды қамтиды.

Бір-екі жылдан бері орта мектепті бітірушілерге бітіру емтихандарының түрі де, мазмұны да өзгертіліп беріліп отырылғаны баршаға аян. Мектеп бітіруші түлек қорытынды аттестаттауда Қазақстан тарихы пәнінен өзінің ой жүйесін, тыңғылықты білімін, он бір жыл бойына алған терең түсінігін дәлелдейтін қорытынды аттестаттау емтиханда осы ұсынып отырған оқу құралын пайдалануға болады. Қазақстан тарихынан қорытынды емтихан тапсыру кезінде мектеп бітіруші түлек тестілеу кешені мен жаңартылған білім мазмұны негізінде, нақты критерийлер ұсыну арқылы жазбаша түрде емтихан тапсырады.Осы кезде мектеп бітіруші түлек үшін қорытынды емтиханға тыңғылықты дайындалатын, бағыттаушы көмекші құрал ретінде осы сабақ жоспарларының жинағын ұсынамын. Сондай-ақ қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы сыныптар үшін Қазақстан тарихы пәніне берілетін бір сағаттық вариативті компонент ретінде пайдалануға мүмкіндік береді.

Оқу құралы 3 тараудан тұрады. Атап айтсақ:

І тарау. Ежелгі Қазақстан туралы деректер тарауында, ертедегі Қазақстандағы тұрақтар, Қазақстанның тас дәуірі, Андронов және Беғазы-Дәндібай мәдениеттері, Сақтар. Ғұндар. Үйсін мемлекеті. Қанлы тайпалары жайында ежелгі Қазақстанның тарихын деректер арқылы оқытуға басымдылық беріледі.

ІІ тарау. Орта және жаңа замандағы Қазақстан деректерінде, Х-ХІІІ ғғ. Қазақстан территориясындағы мемлекеттер, монғол шапқыншылығы, монғол шапқыншылығының нәтижесінде қазақ жеріндегі мемлекеттер, Қазақ хандығының құрылуы, көшпенділер шаруашылығы, Кіші жүз бен Орта жүз қазақтарының Ресей бодандығын қабылдауы, Абылайхан билігі тұсындағы қазақ хандығы, С.Датұлы бастаған кіші жүз шаруаларының көтерілісі, Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық көтерілісі туралы тапсырмалар беріледі.

ІІІ тарау Қазіргі заманғы Қазақстан деректері бойынша тарауда, Қазан төңкерісі. Азамат соғысы жылдары, Ұжымдастыру кезіндегі Қазақ жеріндегі зардаптар, Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында, Қазақстандағы индустрияландыру саясаты, Тың игеру саясаты, Тоқырау жылдарындағы Қазақстан, Қазақстан Республикасының тәуелсіздік алу тарихындағы маңызды оқиғаларды баяндайтын тапсырмалар ұсынылып отыр.

Бағалау формалары: Оқушылардың білім деңгейі алға қойылған мақсат пен жас ерекшеліктеріне қарай бағаланады. Бағалау барысында: материалдың дұрыс әрі сапалы баяндалуын, ұғымдар мен заңдылықтардың толық ашылуын, оқушылардың дербес жауап беруін, материалдың дәлелді баян далуын, интеллектуалды, жалпы оқуға қатысты және өзіндік икемділік қалыптастырғанын ескеру қажет.

І тарау. Ежелгі Қазақстан туралы деректер
1.1. Ертедегі тұрақтар. Ашель және Ботай мәдениеті

Бөлім:		
Педагогтің аты-жөні	Уаханова Назерке Ерлановна	
Күні:		
Сабақ	№1	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Ертедегі тұрақтар. Ашель және Ботай мәдениеті	
Сабақтың мақсаты	Оқушылар Ашель және Ботай мәдениеті туралы біледі және ерекшеліктерін сипаттайды	

Сабақтың кезеңі/ уақыт	**Педагогтің әрекеті**	**Оқушының әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстар**
Сабақтың басы	Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру. Сабақ тақырыбы, мақсатымен таныстырылады.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады		
Сабақтың ортасы	**Мәтінмен жұмыс** **Зерттеу мен талдау** **1-тапсырма Тірек-сызба толтыру.** Оқулықтағы Ботай мәдениеті тақырыбын оқи отырып, төмендегі сұрақтарға жауап береді, сол арқылы Энеолит дәуірі туралы тірек-сызбаны толтырады. **Сұрақтары:** • Энеолит дәуірінде қандай метал өндіріле бастады? • Энеолит дәуірі қандай мерзімді қамтиды? • Энеолит дәуірінде пайда болған жаңа құралдар? • Энеолит дәуірінде шаруашылықтың қандай түрлері дамыды? 	Оқушылар мәтінмен жұмыс жасайды. Оқушылар сұрақтарға жауап бере отырып, Энеолит дәуірі туралы тірек- сызбаны толтырады. Қажет болса өз еркімен қосымша мәліметтер келтіріп сызбаны толықтыруына болады.	Ауызша мадақтау -Жарайсың -Өте жақсы -Жақсы -толықтыр -ойлан т.с.с. Дұрыс жауаптар көрсетілгенде дұрыс жауаптар санына	Оқулық Тірек сызба

<table>
<tr>
<td></td>
<td>2-тапсырма. Ботай қонысы. Ақиқат-жалған тапсырмасы: Берілген сөйлемдердің Ақиқат немесе жалған екендігін анықтайды, реттік номер тұсына жазады.
1.Ботай қонысы 1980 жылы табылған.
2.Ботай қонысы 30 жылдай зерттелген.
3.Ботай тұрағының көлемі 15 га.
4. Ботай тұрағы неолит дәуіріне жатады.
5. Ботай қонысын В. Зайберт зерттеген.
6.Ботай тұрағынан 1000-нан астам үй қалдықтары табылды.
7. Ботай тұрағынан мыс құралдар көп табылды.
Дұрыс жауабы:
1. Ақиқат;
2.Жалған; 3. Ақиқат;
4. Жалған
5. Ақиқат;
6.Жалған; 7. Ақиқат
3-тапсырма.
Тұжырымдамалық кестені толтыру. Ботайлықтардың шаруашылық ерекшеліктері мен тұрмысын сипаттап жазады.
<table>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>1</td><td>Баспана</td></tr>
<tr><td>2</td><td>Жерлеу ерекшелігі</td></tr>
<tr><td>3</td><td>Шаруашылық түрлері</td></tr>
<tr><td>4</td><td>Жылқы бағу және пайдасы</td></tr>
</table>
4-тапсырма.
Берілген мәтін бойынша ұжымдық талдау тапсырмасы .
«Тарихи диктант»:
1. Энеолит дәуірінің сипаттамасы----------
2.Уақыт межесі------
3.Энеолиттің уақытын</td>
<td>Бейнематериалда айтылған ақпарат пен оқулық мәтінін пайдалана отырып, ақиқат-жалған тапсырмасын орындайды.

Тұжырымдамалық кестені толтырады

Берілген мәтін бойынша ұжымдық тапсырмаларды орындайды, сұрақтарға жауап іздейді</td>
<td>байланысты оқушылар өз өздерін бағалайды.

Бағдаршам арқылы бағалау жүргізіледі

Өте жақсы

Жақсы

Орташа</td>
<td>Оқулық, бейнеролик</td>
</tr>
</table>

	уақыт сызығына орналастыр----------- 4.Ботай тұрағының табылған жері------------ 5.Тұрақты кім ашты, қашан? ---------------- 6.Тұрақтың көлемі------ 7.Қанша үй табылды?-- 8.Үйлердің көлемі?------ 9.Салыну ерекшелігі---- 10.Төбесі ------------------ 11.Ошақ ---------------- 12.Олжалар--------------- 13.Қорымдары ----------- 14.Табылған жылқы сүйегі---------------- 15.Табалдырыққа көмілді-------------- **5-тапсырма.** Оқушыларды 3 топқа бөліп, тапсырмалар беру: 1-топқа: Ботайдан табылған еңбек құралдары мен қару-жарақтардың ерекшеліктерін көрсетіңдер. (3) 2-топқа: Баспаналарының ерекшеліктерін (3) атаңдар. 3-топқа: Ботайлықтардың кәсіптерін атаңдар. (табылған олжаларды зерделеу).	Оқушылар топтық жұмыстарды орындайды, Ой қорытады.		
Сабақтың соңы	**Кері байланыс:** **«Ойды аяқта»** -Бүгін мен білдім----------- -Мен үйрендім-------------- -Қолымнан келеді---------- -Қиындық тудырады----------- *Бүгінгі сабақтың бағалау критерийлеріне қайтып оралу. .*	Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді		Стикер қағаздары

1.2. Қазақстан тас дәуірінде

Бөлім:		
Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№2	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Қазақстан тас дәуірінде	
Сабақтың мақсаты	Палеолит, мезолит, неолит кезеңдерінің ерекшеліктері туралы түсінік қалыптасады	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	**Педагогтің әрекеті**	**Оқушының әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстар**
Сабақтың басы	Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру. Сабақ тақырыбы, мақсатымен таныстырылады.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады		
Сабақтың ортасы	1-тапсырма. **«ДЖИГСО» әдісі** Әр топ өздеріне берілген тақырып бойынша оқулықпен жұмыс жасайды. <u>Картамен жұмыс</u> І.топ. **Палеолит** дәуірі,тас құралдары, табиғаты ІІ. топ. **Мезолит** дәуірі ерекшеліктері. ІІІ.топ. **Неолит** дәуірі және жаңалықтары. **2-тапсырма.** **Деңгейлік тапсырма** 1.Тас дәуірі дегеніміз не? 2. Қандай құралдар болды? 3.Тас дәуірінде құралдардың өзгеріп отыруы дұрыс болды ма? 4.Тас дәуірі кезеңдерінің өзгеріп отыруы неліктен деп ойлайсың? 5. Тас дәуірі кезеңінің дамуына қандай баға берер едің? 6.Қазақстан жеріндегі тас дәуірі кезеңіне көзқарасың	Әр топ топпен әзірленіп, ортақ пікірге келіп жұмыстанады Әр топтан оқушылар берілген сұраққа жауап береді	**ҚБ «Көршінді бағала» әдісі** *Оқушылар бір-бірінің тапсырмаларын оқып тексереді, ұсынылған дұрыс жауаппен бір – бірін<u>салыстырады</u>* **ҚБ «Баспармақ» әдісі** 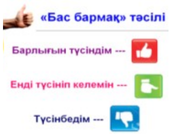 	Қосымша материал Интерак

	қандай? **3-тапсырма.** «Жұмбақ жылдар». Шарты: берілген жылдарда қандай тарихи оқиға болғандығын айту керек. «Палеолит» тобына сұрақ. 1. Б.з.б. 2, 6 млн.- б.з.б. 40 мың жыл. (ерте палеолит кезеңі) 2. Б.з.б. 140–132 мың жыл бұрын (Шығыс Қазақстан жеріндегі Қанай қонысынан табылған тас құралдардың пайдаланған уақыты) 3. Б.з.б. 3000 – 1800 жыл (энеолит кезеңі) 4. Б.з.б. 3 - 2 мыңж. (Ботай тұрағының мерзімі) «Мезолит» тобына сұрақ. 1. Б.з.б. 2, 6 млн. – 800 мыңж. (олдувэй кезеңі) 2. Б.з.б. 40 - 12 мыңж. (кейінгі палеолит кезеңі) 3. Б.з.б. 30 - 25 мыңж. (Орталық Қазақстандағы Батпақ тұрағының уақыты) 4. Б.з.б. 12 - 5 мыңж. (мезолит кезеңі) «Неолит» тобына сұрақ. 1. Б.з.б. 5 – 3 мыңж. (неолит кезеңі) 2. Б.з.б. 40 – 30 мыңж. («саналы адам») 3. Б.з.б. 100 – 13 мыңж. (мұз дәуірі кезеңі) 4. 1856 ж. (неандерталь адамы табылды) **4-тапсырма.** «Ежелгі адамдар елінде». Шарты: топқа түскен адам туралы толық мағлұмат айту. «Палеолит» тобына сұрақ. «Кроманьон» - адамның эволюциялық даму сатысында неандерталь адамнан соң қалыптасқан қазіргіге ұқсас саналы адам. Бұл адамның қаңқасын 1868 жылы Франциядағы Кро – Маньон үңгірінен табылғандықтан, оны «кроманьондық» деп атайды. Миының көлемі – 1500 - 1800 см. 3, бойы – 1, 68 – 1, 94 метр, жасы б.з.б. 40 мыңж. «Мезолит» тобына сұрақ. Неандерталь – 1856 жылы Германияның Неандерталь жотасынан қазып алынған орта	Текшедегі сұрақтарға жауап береді	**«Шапалақ» әдісі** 	тивті тақта, стикер , смайлик тер, көрнекіл іктер

	палеолит кезеңінің адамы. Табылған жерінің атына байланысты «неандерталь адамы» деген атау алған. «Неолит» тобына сұрақ. Синантроп – ерте палеолитте өмір сүрген «тік жүретін адамның» екінші түрі. Алғаш рет 1927 жылы Қытайдағы Чжоу – коу – дянь үңгірінен қазып алынған. Миының көлемі – 1075 см. 3, жасы б. з. б. 1 миллион жыл. Кейде синантропты «Қытай адамы» деп атайды. **5-тапсырма.** «Сандар сөйлейді». Шарты: жылдар айтылады. «Палеолит» тобына сұрақ. - 1 млн. 750 мың (епті адам) - б.з.б. 2, 6 млн. – б. з. б. 40 мыңж. (ерте палеолит) - б.з.б. 140 – 40 мыңж. (мустье кезеңі) -б.з.б.100-35мың ж. (неандерталь адамы) «Мезолит» тобына сұрақ. - 1 – 2 сантиметр (микролит) - 1938 жыл (Тесіктас үңгірі, неандерталь баласы) - б.з.б. 10 мыңж. бұрын (егіншілік пайда болды) - б.з.б. 5 – 3 мыңж. (неолит кезеңі) «Неолит» тобына сұрақ. - б.з.б. 800 - 140 мыңж. (ашель кезеңі) - 7 метр – (мустье кезеңіндегі Ш. Уәлиханов тұрағының қалыңдығы) - 150 тұрақ (неолит кезеңінің Жезқазған өңірінен табылған тұрақтар саны) - 15 гектар, 158 тұрғын үй (Ботай тұрағының аумағы, тұрғын үй саны)			
Сабақтың соңы	**Кері байланыс:** **«Білім қоржыны»** Сабақтан алған әсерлерін стикерге жазып, қоржындарға салады.	Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді		

1.3. Андронов және Беғазы-Дәндібай мәдениеттері

Бөлім:	

Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№3	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Андронов және Беғазы-Дәндібай мәдениеттері	
Сабақтың мақсаты	Археологиялық деректерге сүйене отырып, андронов және Беғазы-Дәндібай мәдениеттерінің белгілерін анықтайды	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	**Педагогтің әрекеті**	**Оқушының әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстар**
Сабақтың басы	Жағымды атмосфера қалыптастыру. Оқушылар ортаға шығып, сағат тілі бағыты бойынша бір-бірлеріне комплимент айтады. Сабақтың тақырыбы анықталады. Оқу мақсаттары мен бағалау критерийлері жарияланады.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады		
Сабақтың ортасы	**«Андронов және Беғазы Дәндібай мәдениеті» видеоматериалды тамашалайды** 1.Видеоматериалмен танысады. **1-тапсырма.** ***Жеке жұмыс-«Картамен жұмыс»*** **Шарты:** Андронов және Беғазы -Дәндібай мәдениетінің орналасқан аумағын кескін картаға түсіріңіз **2-тапсырма.** **Топтық жұмыс. Венн диаграммасы** Андронов және Беғазы –Дәндібай мәдениеттерінің ерекшеліктерін оқулықтағы мәтіннен оқып, ажыратады **3-тапсырма. Жұптық жұмыс** **Шарты:** Суретке сүйене отырып андрондықтардың қандай кәсіппен айналысқанын анықтаңыз	Картамен жұмыс жасайды Венн диаграмма толтырады Андрон мәдениеті Беғазы-Дәндібай мәдениеті Сурет бойынша мәтін құрады	**ҚБ «Тексеру парағы»** *Оқушылар бір-бірінің жұмыстарын берілген депскриптор арқылы дұрыс орындалуын тексереді* **ҚБ. «20 секунд». Топтардың бірін-бірі бағалауы.** *1-топ 2-топты, 2-топ 3-топты, 3-топ 1-топтың жұмысын бағалайды. Топ жұмысын 20 секунд ішінде дескрипторға сәйкес пікір білдіреді.*	http://e-history.kz/kz/scorm/course/181 Карта Қосымша үлестірме лі материалдар, Сурет, қосымша мәтін Қосымша мәтін

<table>
<tr>
<td></td>
<td>

4-тапсырма.
Жеке жұмыс «Ойлан.Тап»
Шарты: Андронов және Беғазы – Дәндібай мәдениеттері тұсындағы қоғамды сипатта
Тірек сұрақтар:
1.Андрондықтардың қоғамдағы өзгерістері немен байланысты?
2. Андрондықтардың қалған адамды өртеу ғұрпы қандай наным-сеніммен байланысты деп ойлайсыңдар?
5-тапсырма. «Иә, жоқ» әдісі
Шарты: Андронов және Беғазы - Дәндібай мәдениетіндегі сұрақтардың дұрыс жауабын белгілеңіз.
<table>
<tr><th>Сұрақтар</th><th>Иә</th><th></th></tr>
<tr><td>1.Андронов мәдениеті Андронов қонысына байланысты аталған</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>2.Андрондықтардың негізгі кәсібі балық аулау</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>3. Андронов мәдениетінің алғаш ескерткіші – Арқайым</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>4. Баспаналарды тұрғызу үшін құрылыс материалдарына бөрене,тастар пайдаланды</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>4. Ауқатты адамдардың мазарлары аласа болды</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>5. Беғазы-Дәндібай мәдениетінің алып жатқан аумағы Орталық Қазақстан</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>6.Беғазы –Дәндібай мәдениеті мәдениетіне жататын жерлеу орындарының көпшілігі - обалар</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>7. Кремация -адамды бальзамдау</td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td>
<td>Андронов және Беғазы-Дәндібай мәдениетін біледі. Дұрыс жауаптарын көрсетеді

Деректерге сүйене отырып Андронов және Беғазы-Дәндібай мәдениетінің ерекшеліктерін ажыратады. Дұрыс жауапты белгілейді</td>
<td>Мұғалімнің бақылауы мен комментарийлері</td>
<td>Кесте

Кесте</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td></td>
<td>6-тапсырма. Жеке жұмыс «Сәйкестендіру» кестесі
Шарты: Беғазы –Дәндібай мәдениеті-Андрон мәдениеті ерекшеліктерін анықтаңыз
<table>
<tr><th>Тапсырма</th><th>Беғазы – Дәндібай мәдениеті</th><th>Андрон мәдениеті</th></tr>
<tr><td>Жерлеу орындары үлкен</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Арқайым қаласы</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Алексеев</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Ачинск</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Кремация</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Обалар</td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td>
<td></td>
<td></td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td>Сабақтың соңы</td>
<td>Кері байланыс:
«Рефлексиялық пирамида»
</td>
<td>Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді</td>
<td></td>
<td>Стикер қағаздары</td>
</tr>
</table>

1.4-1.5.Сақтар. Ғұндар. Үйсін мемлекеті. Қанлы

Бөлім:		
Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№4-5	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Сақтар. Ғұндар. Үйсін мемлекеті. Қанлы	
Сабақтың мақсаты	Ежелгі Қазақстан аумағын мекендеген сақ, ғұн, үйсін, қаңлы тайпаларының материалдық және рухани мәдениеті туралы айту. Ежелгі өркениет иелерінің ескерткіштері, сенім-нанымдары, тілі және қазіргі заманға қоғам үшін маңызын атап көрсету	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы	Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру. Өз ойларыңды ашық айтып, сыни тұрғыдан ойлана отырып жаңа сабақтың тақырыбын және мақсатын анықтайды.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады		
Сабақтың ортасы	**1-тапсырма.** **I ТОП САҚТАР** (Сақтар туралы деректер, мекендеген жерлері, шаруашы лығы, кәсібі, ескерткіштері, «Аң стилі», салт-дәстүрі, сенім-нанымдары,тілі). **II - ТОП ҒҰНДАР** (Ғұндар туралы деректер, мекендеген жерлері, мәдениеті, шаруашылығы, ескерт кіштері, салт-дәстүрі, сенім-нанымдары, тілі, кәсібі. **III -ТОП ҮЙСІНДЕР** (Үйсіндер туралы деректер, мекендеген жерлері, шаруашылы ғы, ескерткіштері, салт-дәстүрі, сенім-нанымдары, тілі, кәсібі). **I Ү - ТОП**	Әр сұраққа топтың бір мүшесі өз жауаптарын берулері керек.	**ҚБ. Үш «Қ». Топтардың өзін бағалауы.** *Топ мүшелері өздерінің жұмысын «Қашан? Қайда? Қалай?» деген үш сыұраққа жауап беру арқылы, дескрипторға сүйене отырып бағалайды.* **ҚБ «БК формуласы»** *Оқушылар бағалау критерийлерін БК формуласы бойынша өз нұсқаларын ұсынады.*	Қосымша мәтін Карточка беру

	ҚАҢЛЫЛАР (Қаңлылар туралы деректер,мекендеген жерлері, шаруашылығы, ескерткіштері, салт-дәстүрі, сенім-нанымдары, тілі, кәсібі). **2-тапсырма.** «Сұрақ - жауап» әдісі 1 - сұрақ. Грек авторы Ктесий сақ әйелдерін қалай баяндаған? Жауап: «Сақ әйелдері ер жүрек келеді, соғыс қаупі төнгенде ерлеріне көмек көрсетіп ұрысқа араласады», - деген Ктесий. 2 - сұрақ. Қаңлылар қандай елдермен сауда жасаған? Жауап: Қара теңіз жағалауындағы елдермен, Сирия, Индия, Балтық теңізі бойындағы елдермен, Иранмен. 3 - сұрақ Аңдық стиль өнері қалай пайда болды? Жауап: Б. з. б. VII ғасырдың басында далалы аймақтар өңірінде аңдарды бейнелеу пайда болды. «Аң стилі» өнері дәстүрімен сақтар алдыңғы Азия мен Иранға жасаған жорықтарында танысты. Осы жерлерден сақтарға «өмір ағашы» дейтін арыстан бейнесі тарады. Бұл ұғым жергілікті жануарлар мен аң - құстардың, жылқы, қой, түйе, бұғы, ақбөкен, барыс, жолбарыс, бүркіт,		***Мұғалім және оқушылар комментарий береді***.	

	қасқыр, қоян бейнелеріне ауысты. 4 - сұрақ. Ғұндардың атақты патшасы Атилланың әлемдік тарихта алатын орны жайлы айтып беріңдер. Жауап: Көптеген халықтардың жадында ұлы ғұндардың бейнесі сақталып қалған. Атилла патша туралы еңбектер VI ғасырдан бастап әлі күнге дейін жазылып келеді. Неміс, француз және италиян тілінде бірнеше туындылар шықты. Италияның тақты композиторы Джузеппе Верди «Атилла» операсын жазды. «Атилла» бейнесі біздің халықтың есінде де сақталған. Халық оны «Еділ» деп атайды. Волга өзені қазақша «Еділ» деп аталады. 5 - сұрақ. Үйсіндер туралы деректер қай ғасырда, кімдердің жазбаларында көптеп кездеседі? Және мекендеген жерлерін ата. Жауап: Үйсін атауы қытай жазбаларында, б. з. б. II ғасырдың басында кездеседі. Олар «атжақты, аққұбаша, сары шашты» болып бейнеленеді. Үйсіндердің шығыс шегі бір кездерде Қытайдың солтүстік - батысындағы Бесбалақ ауданы арқылы, батысында Шу және Талас өзендерінің		Смайликтер арқылы бағалау	

	бойымен өткен. Қаратаудың шығыс беткейлеріне дейін созылып жатса керек. Олардың ордасы Қызыл Аңғар қаласы, Ыстық көл маңы. 6 - сұрақ, Сармат тайпаларының орналасуы туралы не айтасыңдар. Жауап: «Сармат» деген жұрттың аты. Көне дәуір авторларының еңбектерінде б. з. б. ІІІ ғасырдың басында «Савроматтар» деп атаған. Сарматтардың ескерткіштері біздің жерімізде Батыс Қазақстан аймағында кездеседі. Оның көпшілігі Жайық, Елек, Жем өзендерінің бойында. **3-тапсырма.** «Кім тапқыр?» әдісі 1. Сақ өнері стилі қалай аталады? (аң стилі) 2. Үйсіндер туралы жазып кеткен ежелгі тарихшы. (Сына - Цань) 3. Ғұн әскерінің негізгі құрамы. (атты әскер) 4. Сарматтар шаруашылығының негізгі саласы. (көшпелі мал шаруашылығы, егіншілік) 5. Үйсіндер басшысы қалай аталған? (Гуньмо) 6. Сақ қоғамында кімдер ақ түсті киімдер киген? (абыздар) 7. Қаңлылардың астанасы қай қала болған? (Битянь) 8. Ғұн мемлекеті б. з. б. қай жылы оңтүстік және солтүстік ғұндар болып екіге бөлінді? (б. з. б. 55 жылы)			

	9. Коталауи шайқасы қай жылы болды? (451 жылы Еділ Жауынгерлері Гллиядағы Котлауи даласында римдіктер мен франктермен шайқасты) 10. Сарматтар еліміздің қай аумағын мекендеген? (батыс, б. з. б. VIII ғасыр мен б. з. V ғ. ғ.) 11. Ғұндар негізінде қандай үйлерде тұрды? (киіз үйде) 12. Қаңлылар неге табынған? (күнге, айға, жұлдызға) 13. Бай үйсіндердің қанша жылқысы болған? (4 - 5мың) 14. Сақтардың парсы патшасы Кирге қарсы күресін кім басқарды? (Томирис) 15. Ежелгі грек авторлары сақтарды қалай атаған? (Азиялық скифтер) 1. Өз еңбегінде сақтар туралы кім айтып кетті? (Геродот) 2. Үйсіндер қай аумақта қоныстанды? (сақтардан соң Жетісу жерін) 3. Қаңлылар астығын қайда сақтаған? (қыш көзелер мен ыдыстарда) 4. Ғұндардың Еуропаға жорығын кім басқарды? (Еділ патшасы) 5. Сарматтар қай тілде сөйлеген? (скиф) 6. «Шошақ бөрікті» сақтар қалай аталған? (Тигрохауда) 7. Ғұндар ыдыс - аяқты жасауға қандай материалдар пайдаланған? (ағаштан, қыштан, теріден) 8. Қаңлылар шаруашылықтың қосымша қай түрімен айналысқан? (металл өндірісі) 9. Үйсіндердің астанасы? (Қызыл Аңғар)			

	10. Ғұндарда бұйымдардың бетіне алтын түйіршіктерді дәнекерлеу әдісі қалай аталған? (зерлеу) 11. А. Македонский сақтарға қашан жорық жасады? (б. з. б. IV ғасырда) 12. Үйсін тайпалары үйлерін неден тұрғызған? (шикі кірпіш пен тақта тастан) 13. Хаома сусынын дайындайтын сақтарды қалай атаған? (Хаумаварга) 14. Ғұн билеушісі қалай аталады? (Шаньюй) 15. Сақ қоғамы неше топтан тұрады? (Үш: жауынгерлер, абыздар, малшылар)			
Сабақтың соңы	**Кері байланыс:** *Сабақ соңындағы оқушылардың кері байланысы:* *МАҚСАТТАРҒА ҚАЙТА ОРАЛУ* Үш минуттық эссе Не оңай болы? Не қиын болды? Нені үйрендім?	Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді		Стикер қағаздары

II тарау. Орта және жаңа замандағы Қазақстан деректері
2.1. X-XIII ғғ. Қазақстан территориясындағы мемлекеттер

Бөлім:		
Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№6	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	X – XIII ғғ. Қазақстан территориясындағы мемлекеттер	
Сабақтың мақсаты	X – XIII ғғ. мемлекеттерді білу және картаны қолдану арқылы саяси үдерістерді түсіндіру	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	**Педагогтің әрекеті**	**Оқушының әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстар**
Сабақтың басы	Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру. Сабақ тақырыбы, мақсатымен таныстырылады.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады		
Сабақтың ортасы	**1-тапсырма.(Ж/Т)** X-XIII ғғ. саяси картада қандай өзгерістер болды? Бұл өзгерістердің себептері неде болды? Қай мемлекеттер ыдырап, қандай мемлекеттер құрылды? Қай мемлекеттер сақталды? **2-тапсырма. (Ж/Т)** Әр топқа мемлекеттердің ыдырау себептері туралы мәтінді таратып, себептердің тізімін құрастыру тапсырмасын беріңіз. Тапсырманы оқушылар флипчартқа орындайды. 1-топ. Қарахан мемлекеті 2-топ. Наймандар, керейіттер, жалайырлар 3-топ. Қарақытайлар 4-топ. Қыпшақ хандығы Орындап болған соң, топтар шеңбер	Оқушылар берілген тапсырманы орындайды. Сабақ барысында оқушылар өзіндік ой түйіп, пікірі қалыптасады.	**ҚБ. «Нысана». Топаралық бағалау.** *1 топ жұмысын таныстырып жатқанда, басқа топтар белгілеп отырады. Екі топ өз жұмысын таныстырып*	Қосымша материал Қыпшақтар туралы бейнеролик http://www.youtube.com/watch?v=0FPB_-4i7U4 Постер қағаз, маркер, суреттер

<table>
<tr>
<td></td>
<td>бойынша бір-бірінің жұмыстарымен танысып шығады.

БСодан соң сыныпқа ортақ тапсырма беріңіз («Сәйкестік аймағында» жұмыс жасауға беруге болады):
X-XIII ғасырларда өмір сүрген мемлекеттердің ортақ ыдырау себептері қандай? Себептерді негізгі және қосалқы себептерге жіктеңіз. Тапсырманы түрлендіру мақсатында қысқа және ұзақ мерзімді себептерге жіктеуге, маңыздылығы бойынша орналастыруға беруге болады.

3-тапсырма. (Ж/Д) X-XIII ғасырларда қоғамдық өмірде орын алған өзгерістерді анықтаңыз.
Оқушыларға суреттерді тарату немесе презентация арқылы көрсету. Берілген суреттер (иллюстрациялар) негізінде X – XIII ғ. болған өзгерістерді болжау.

Әр топ өздерінің жобасын сынып алдында қорғайды.
Тапсырманың соңында оқушылар мұғалімнің көмегімен келесі өзгерістерді анықтаулары тиіс:
1. Дамыған, феодалдық-патриархалдық мемлекеттердің пайда болуы.
2. Жаппай отырықшылықтың етек алуы (көшпелі және отырықшы мәдениеттерінің өзара әсері).
3. Орта ғасыр қалалары санының өсуі.
4. Сәулет өнері мен құрылыстың дамуы.
5. Исламның таралуы.

4-тапсырма (Ж). Дифференциациялық тапсырма.Оқушылар өзі таңдаған тапсырманы орындайды немесе қалауы бойынша деңгей бойынша барлық тапсырманы кезегімен орындай алады.

<table>
<tr><td>1-деңгей</td><td>Дамыған орта ғасырларда өмір сүрген мемлекеттеді атап, кескін картаға түсіріңіз.</td></tr>
<tr><td>2-деңгей</td><td>Дамыған орта ғасырлардағы</td></tr>
</table>
</td>
<td>Оқушылар сабақ барысында алған білімдерін пайдаланып өз ойын ашық, дәлелді жеткізе алады.</td>
<td>болғаннан соң, әр топтың дескрипторына сәйкес орындалған дескриптор санына қарай нысанадағы орнын белгілейді. 1 топты қалған 2 топ бағалайды

ҚБ «Басбармақ» әдісі
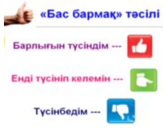

ҚБ «Бір сөйлеммен түйіндеу» әдісі
Оқушылар тақырып бойынша білімдерін түйіндейтін бір сөйлем жазады.</td>
<td>Қосымша материал,

Кесте</td>
</tr>
</table>

		мемлекеттердің ыдырау себептерің жіктеңіз: ұзақ және қысқа мерзімді себептер, ішкі және сыртқы себептер.		*Сөйлемдер кім, не, қашан, неліктен, қалай, қай жерде және т.б. сөздерден тұруы мүмкін. Содан кейін сөйлемдерді сыныптастар бағалайды*	
	3-деңгей	Ерте орта ғасырлар мен дамыған орта ғасырлар кезеңін салыстырыңыз. 3 ұқсастығы мен 3 ерекшелігін көрсетіңіз.			
	4-деңгей	Дамыған орта ғасырлардағы өзгерістерге баға беріңіз (1-5 балл), дәлелдеріңізді келтіріңіз.			
Сабақтың соңы 5 мин	**Кері байланыс:** -Осы сабақта білген бір затты айтыңыз -Әлі де түсінбеген бір затты айтыңыз.		Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді		

2.2.Қазақстанды Моңғолдардың жаулап алуының алғашқы кезеңі

Бөлім:		
Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№7	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Қазақстанды Моңғолдардың жаулап алуының алғашқы кезеңі	
Сабақтың мақсаты	XIII ғ. бас. Монғол империясының құрылуы, қоғамдық құрылысы, империяның басқыншылық саясаты, оларға қарсы халықтардың күресі мен жаулап алудың зардаптары жайлы жан-жақты түсінік беру	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы	Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру. Сабақ тақырыбы мен бағалау критерийлерін талдау. Сабақтың негізгі терминдерімен таныстыру.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады		
Сабақтың ортасы	**1-тапсырма.** Тарихи диктант *Шарты:*диктант ішінен «монғол шапқыншылығы» тақырыбына қатысты есімдерді (адам аттарын)теріп жазып, әрқайсысына сипаттама бер Әл-Фараби,Айша, **Торы,** Әл-Бируни, **Жеңісхан,** Гаухар-Шахназ, **Жошы,** Арыстан баб, **Темүжін,** Жүсіп-Зылиха, **Жебе**,Әли, **Шағатай,** Жүсіп Баласағұн, Әл-Максиди, **Төле,** Мөңке, **Үгедей.** **2-тапсырма. «Сөйлемдерді толықтыру» әдісі** *Шарты:*Сөйлемнің ішінде бос тұрған орындарды қажетті сөздермен толтыру. 1. Монғол жерінде ... тайпалары өмір сүрген. (керей,найман, меркіт) 2. Шыңғысханның шын аты ...болатын (Темүжін) 3. «Жасақ» бойынша өкімет билігінің жоғарғы органы ...болды. (құрылтай)	Сұрақтарға жауап береді Сұрақтарға жауап береді	**ҚБ «Құрастыр, сосын жауап бер»** *Оқушыларға жауап бергенге дейін өз ойларын жинақтауға мүмкіндік беріңіз.* • *жауап алдындағы 30 секундтық үнсіз ойлау;* • *жұптағы 2-3 минуттық миға шабуыл;* • *жауап бермес бұрын бірнеше ойларыңды жаз;* *өз көршіңмен болжамды жауапты талқыла.* **ҚБ «Смайликтер» әдісі** 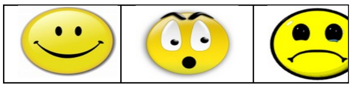	А3 пішімді парақ қағазы, маркерлер, стикерлер, магниттер, кесте Карточка

	4. Шапқыншылықтың әсерінен... қаласы жойылып кетті. (Баласағұн) 5. 1219 ж күзінде монғол әскерлері ... қаласына келеді (Отырар) **3-тапсырма. «Кластер» әдісі** 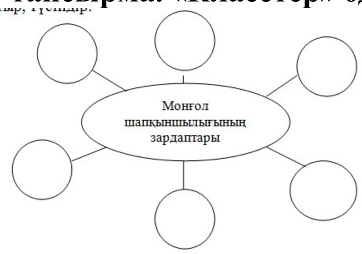 **4-тапсырма. Хронологиялық кесте** 1207-1208 жж. ____________ 1207-1209 жж.______________ 1211-1215 жж.______________ 1217 ж. ___________________ 1218 ж. ___________________ 1219 ж. ___________________ 1219-1224 жж. ____________ **5-тапсырма. Сөзжұмбақ шешу** 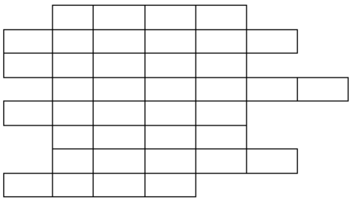 1. Темүжіннің руы (қият) 2. Әкесінің есімі (Есукей) 3. Әкімшілік бөлініс (Түмен) 4. Есукейге қарсы тайпа (Меркіт) 5. Бағындырылған тайпа (Татар) 6. Шыңғысханның ұлы (Жошы) 7. Заңы (Жасақ) 8. Өзен (Онон) **6-тапсырма.** 1. Монғол империясының құрылуы туралы не айтасыңдар? 2. Империяның қоғамдық құрылысы туралы не білесіңдер? 3. Жасақ (Яса) деген не? 4. Қазақстанды монғолдар қай кезде жаулап ала бастады?	Сұрақтарға жауап береді Сұрақтарға жауап береді	Жалғастыруға дайынмын / Бір нәрсе түсінемін, бірақ бәрін емес / Түсінбеймін, қайталап қарау қажет **ҚБ «Көршіңді бағала» әдісі** *Оқушылар бір-бірінің тапсырмаларын оқып тексереді, ұсынылған дұрыс жауаппен бір – бірінсалыстырады*	

	5.Қандай қалалар қарсылық көрсетті? 6.Монғол шапқыншылығының қандай зардаптары болды? 7. Қазақстан жері қандай монғол ұлыстарына кірді?			
Сабақтың соңы	**Кері байланыс:** **«Аяқталмаған сөйлем»** әдісі • Мен бүгін ... білдім • Маған ... қызықты болды • Маған ... қиын болды • Мен келесі тапсырмаларды орындадым ... • Мен ... екенін түсіндім • Мен енді ... жасай аламын • Мен ... үйрендім • Мен ... жасай алдым • Мен ... жасап көремін • Мен ... таңқалдым • Мен өмірде ... қолданамын • Маған ... ұнамады	Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді		

2.3. Алтын Орда

Бөлім:		
Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№8	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Алтын Орда	
Сабақтың мақсаты	Алтын Орданың құрылу тарихы, қоғамдық құрылысы, саяси тарихына шолу жүргізу	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы	Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру. Сабақ тақырыбы, мақсатымен таныстырылады.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады		
Сабақтың ортасы	**1-тапсырма.** 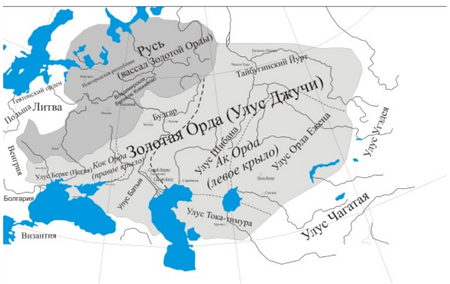 Алтын Орданың құрылуы Тарихи шеңбері_________________ Территориясы:________________ Астанасы:____________________	Талдау жүргізеді	**ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек»**	Қосымша материал
	2-тапсырма. Алтын Орда мемлекеті ұғымының шығу тарихы **3-тапсырма.** Алтын Орданың алғашқы ханы – Батый хан Билік ету уақыты____________ Деректер бойынша Батый ханға сипаттама беріледі	Сұрақтарға жауап береді	**ҚБ «Дескриптор» әдісі Өзін-өзі бағалайды**	Қосымша материал

Мұсылман деректерінде	**Орыс жылнамаларында**

4-тапсырма.
Алтын Орданың күшеюі
І топ
Кестені толтыр

Хан	**Хандық ету уақытындағы саяси жағдай**
Батый хан 1227-1255	
Берке хан 1257-1266	
Меңгу – Темір 1266-1280	

ІІ топ

Хан	**Хандық ету уақытындағы саяси жағдай**
Тохты хан 1290-1312	
Өзбек хан 1312-1342	
Жәнібек хан 1342-1357	

5-тапсырма.
1. Алтын Орданың ыдырау себептері

____
____
____

2. XV ғ. Алтын Орда ыдырағаннан кейінгі пайда болған мемлекеттер тізбегін толықтыр:

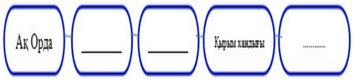

Талдау жүргізеді

Сұрақтарға жауап береді

<table>
<tr>
<td></td>
<td>
6-тапсырма.
Алтын Орданың мемлекеттік басқару жүйесі
=

7-тапсырма.

Ұғымдар мағынасын түсіндір
<table>
<tr><td>Хатшылар</td><td></td></tr>
<tr><td>Әмірлер</td><td></td></tr>
<tr><td>Беклербек</td><td></td></tr>
<tr><td>Уәзір</td><td></td></tr>
<tr><td>Мәліктер</td><td></td></tr>
<tr><td>Даруғалар</td><td></td></tr>
</table>
<u>8-тапсырма. Терминдерді топтастыр</u>
<table>
<tr><td colspan="5">Феодалдық жер иелену түрлері</td><td colspan="5">Салық түрлері</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Інжу
Тағар
Ұшыр
Сойырғал
Харадж
Вакф
Мильк
Зекет

</td>
<td></td>
<td></td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td>Сабақтың соңы</td>
<td>
Кері байланыс: « + , — , қызықты» әдісі

Мен мынаны білдім…..
Маған қызық болғаны…..
Маған қиын болғаны……

</td>
<td>Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді</td>
<td></td>
<td>Стикер</td>
</tr>
</table>

2.4. Ақ Орда

Бөлім:		
Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№9	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Ақ Орда	
Сабақтың мақсаты	Қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуындағы Ақ Орданың рөлін дәлелдейді	

Сабақтың барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың кезеңі/ уақыт</th><th>Педагогтің әрекеті</th><th>Оқушының әрекеті</th><th>Бағалау</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру. Сабақ тақырыбы, сарамандық жұмыстың мақсатымен таныстырылады.</td><td>Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>1-тапсырма. Тарихи диктант: «Монғолдан кейінгі кезең» А деңгей тапсырмасы
«Үлкен .... ұлыстары феодалдық иеліктерге бөлшектеніп кетті. .... бірдей, этникалық негіздері мен ортақ тарихи тағдыры бар .... құрылды. Қазақстан аумағында ...... кейінгі кезеңде бірнеше мемлекеттер
- ...... , ... , ... , ... құрылды.
Картамен жұмыс: Ақ Орданы картадан табады.
2-тапсырма.
Семантикалық карта толтыру
В деңгей тапсырмасы
<table>
<tr><th></th><th colspan="4">XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымы</th></tr>
<tr><th></th><th>Түркі халықтары</th><th>Шыңғыс ұрпақтары</th><th>Хан кеңес шілері</th><th>Әскерба сы</th></tr>
<tr><td>Бахадүр</td><td></td><td></td><td></td><td>+</td></tr>
<tr><td>Хандар</td><td></td><td>+</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Өзбектер</td><td>+</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Уәзірлер</td><td></td><td></td><td>+</td><td></td></tr>
<tr><td>Қырғыздар</td><td>+</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Сұлтандар</td><td></td><td>+</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Батыр</td><td></td><td></td><td></td><td>+</td></tr>
</table>
3-тапсырма. «Сызба конспект» әдісі С деңгей тапсырмасы.
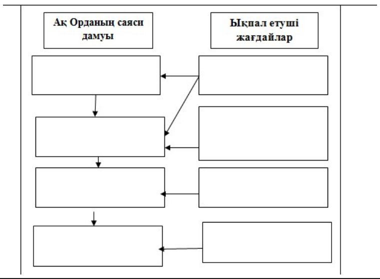</td><td>XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси үдерістерді анықтайды;
Монғолдан кейінгі кезеңде құрылған мемлекеттерді атайды;
Үлкен монғол ұлысының феодалдық иеліктерге бөлшектеніп кеткенін біледі;
Картадан Ақ Орданы көрсете алады.

-Ақ Орда мемлекетінің құрамындағы түркі халықтарын табады;
– Ақ Орда мемлекетінің саяси және қоғамдық құрылымын сәйкестендіреді.

- Ақ Орда аумағының біртіндеп қалыптасқанын дәлелдейді;
- Ақ Орданың саяси және экономикалық жағынан дербес мемлекет болғандығын дәлелдейді;
- Біртұтас халық болып қалыптасу үшін</td><td>ҚБ: Мұғалім тарапынан жүретін бағалау «Ауызша мадақтау

ҚБ: Мұғалім тарапынан жүретін бағалау «Ауызша мадақтау

ҚБ: Мұғалім тарапынан жүретін бағалау «Ауызша мадақтау</td><td>Қазақстанның саяси картасы

А4 форматында жазылған тапсырмалар</td></tr>
</table>

	Қорытынды жасау: Қазақстан тарихында Ақ Орданың тарихи ролі қандай болды? (Барлық Дешті Қыпшақтың бірігуі – Қазақ жерінің далалы аймақтарының біртұтас мемлекетке бірігуі, шығыс-қыпшақ тайпаларының саяси ұйымы және біртұтас халық болып қалыптасуы үшін шарттардың жасалуы. Далалық жерлерде шаруашылықтың қауіпсіз дамуының біршама жағдайының болуы, экономиканы қалыптастыру, саяси сананың өсуі)	алғышарттың жасалғанын негіздейді; -Ақ Орда мемлекетінің билеуші хандарының қызметіне баға береді;		Стикер қағаздары
Сабақтың соңы	**Кері байланыс: «Көңіл күй букеті» әдісі** Оқушылар гүлдерді вазаға қояды. Ваза суреті плакатқа салынған. Сабақтағы жұмысын бағалай отырып, әр оқушы аты жазылған стикер-гүлді вазаға бекітуі қажет. Қызыл түс – *проблема бар, көмек қажет.* Сары түс – *барлығы түсінікті емес.* Жасыл түс – *барлығы жақсы.*	Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді		Стикер

2.5.-2.6. Ноғай ордасы, Сібір хандығы

Бөлім:	
Педагогтің аты-жөні	

<table>
<tr><td>Күні:</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Сабақ</td><td colspan="2">№10-11</td></tr>
<tr><td>Сынып:</td><td>Қатысушылар саны: -</td><td>Қатыспағандар саны: -</td></tr>
<tr><td>Сабақтың тақырыбы</td><td colspan="2">Ноғай ордасы, Сібір хандығы</td></tr>
<tr><td>Сабақтың мақсаты</td><td colspan="2">Ноғай Ордасы мен Сібір хандығының бөлектену шарттарын және даму ерекшеліктерін анықтау. Олардың Қазақстан тарихы үшін маңызын бағалау</td></tr>
</table>

Сабақтың барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың кезеңі/ уақыт</th><th>Педагогтің әрекеті</th><th>Оқушының әрекеті</th><th>Бағалау</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру.
Өз ойларынды ашық айтып, сыни тұрғыдан ойлана отырып жаңа сабақтың тақырыбын және мақсатын анықтайды.</td><td>Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>1-тапсырма.
• 1-ші топқа: Ноғай Ордасының құрылуын анықтайды;
• 2-ші топқа: Ноғай Ордасының саяси тарихын сипаттау;
• 3-ші топқа: Ноғай Ордасының ыдырауын анықтау;
• 4-ші топқа: Сібір хандығының ішкі сыртқы саясаты
2-тапсырма.
Сематикалық картамен жұмыс.
<table>
<tr><th>№</th><th>оқиғалар</th><th>XVғ. I ж.</th><th>XVғ. I ж.</th><th>XVғ. соң.</th><th>XIIIғ. II ж.</th><th>XVIғ. соң.</th><th>XVIғ. бас.</th><th>XVғ. II ж.</th><th>XVIғ. II ж.</th></tr>
<tr><td>1</td><td>Сарайшық қаласының іргесі қаланды</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>2</td><td>Маңғыт жұртының бекуі аяқталды</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>3</td><td>Ноғайлар «өзбектердің» аумағын басып алды</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>4</td><td>Орыс мемлекетімен қатынасы нығайды</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>5</td><td>Ноғай Ордасында құлдырау басталды</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>6</td><td>Сібір хандығының астанасы Іскер қаласына көшірілді</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>7</td><td>Шайбани ұрпақтарының тармағы өз тарихын аяқтады</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>8</td><td>Орыс-түрік бірлестігі пайда болды</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

3-тапсырма.
1. Алтын Орда құлап, Ақ Орданың әлсіреуі барысында Қазақстанның солтүстік батысында құрылған мемлекет:
А. Ақ Орда В.Ноғай Ордасы
С. Көшпелі өзбектер Д.Моғолстан
2. Ноғай Ордасы <u>Алтын Ордадан бөлектеніп</u>,тәуелсіз феодалдық иелікке айналған кездегі басқарған билеушісі
А.Поладшы В.Батый С.Ноғай Д.Едіге
3.Едіге әскерінде қыпшақ жасақтарынан басқа орыс князьдерінен жасақтары одақтасып, қарсы күрескен ел: А.Литва В.Польша С.Алтын Орда</td><td>Ноғай Ордасының құрылуын анықтайды;
Ноғай Одасының саяси тарихына сипаттма береді ;
Ноғай Ордасының ыдырауын ашып көрсетеді;
Сібір хандығының ішкі сыртқы саясатын анықтайды.

Кестені толтырады

Сұрақтарға жауап береді</td><td>ҚБ «Топтық өзара бағалау»

ҚБ «Бір түйін сөз» әдісі

ҚБ: Мұғалім тарапынан жүретін</td><td>Қосымша мәлімет

Таратпа материал</td></tr>
</table>

	Д.Венгрия 4.Ноғай Ордасындағы көшпелі ақсүйектердің рөлін нығайтып,хандық билікті әлсіретуге бағытталған саясатты жүргізген басшы А.Ноғай В.Батый **С.Едіге** Д.Поладшы 5.15 ғ соң Ноғай ордасының астанасы Сарайшықты басып алып жойып жіберді А.Алтын орда хандары В.Жоңғарлар С.Әмір Темір Д. **Дон және Еділ казактары** 6. Сәбәр хандығының негізін кім қалады? **А. Ибақ** В. Тайбұға С. Ермак Д. Көшім 7. Сібір хандығының XV ғасырдың соңындағы орталығы А. Сарайшық **В. Чимги-Тура** С. Баласағұн Д. Іскер 8. 1563 жылы хандық билік Шаибани ұрпағы кімнің қолына өтті? **А. Көшімге** В. Ибаққа С. Керейге Д. Жәнібекке **4-тапсырма.** Ноғай Ордасы мен Сібір хандығы мемлекетінің ортақ ұқсастығы мен айырмашылықтарын анықтау үшін венн диаграмма жасайды. 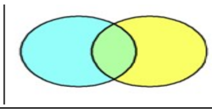		бағалау «Ауызша мадақтау	
Сабақтың соңы	**Кері байланыс: «Көңіл күй букеті» әдісі** Оқушылар гүлдерді вазаға қояды. Ваза суреті плакатқа салынған. Сабақтағы жұмысын бағалай отырып, әр оқушы аты жазылған стикер-гүлді вазаға бекітуі қажет. Қызыл түс – *проблема бар, көмек қажет.* Сары түс – *барлығы түсінікті емес.* Жасыл түс – *барлығы жақсы.*	Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді		Стикер

2.7.-2.8. Қазақ хандығының құрылыуының тарихи алғышарттары

Бөлім:	
Педагогтің аты-жөні	

Күні:		
Сабақ	№12-13	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Қазақ хандығының құрылыуының тарихи алғышарттары	
Сабақтың мақсаты	Қазақ хандығының құрылуының тарихи мақсатын анықтау	

Сабақтың барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың кезеңі/ уақыт</th><th>Педагогтің әрекеті</th><th>Оқушының әрекеті</th><th>Бағалау</th><th>Ресур стар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>Оқушылармен амандасып, түгелдеу.
Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру. Сабақ тақырыбы, мақсатымен таныстырылады.</td><td>Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>1 тапсырма: Конверттегі хат әдісі аркл тақырыпты меңгеріп, постер қорғайды (топтық жұмыс)
1 топ: Қазақ хандығын құрудың алғышарттары.
2 топ: Қазақ хандығын құрушыларды атап, аумағын картадан көрсету
3 топ: Қазақ хандығының ішкі- сыртқы саясаты.
4 топ: Қазақ хандарының Шайбани ұрпақтармен Сыр бойындағы қалалар үшін күресі.
2 тапсырма: жұптық жұмыс- кесте толтыру.
<table>
<tr><th colspan="3">Ақпараттық органайзер</th></tr>
<tr><td>Керей</td><td>Жәнібе к</td><td>Баст рөл атқарған мемлекеттер</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Тірек сөздер</td><td>Даталар</td><td>Маңызды оқиғалар (деректер)</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
3 тапсырма: «Егерде мен...» Керей мен Жәнібектің орнында болсам, не істер едім? (жеке жұмыс)- әр оқушы дәптерге шағын әңгіме жазады
4-тапсырма.
Жуан-жіңішке сұрақтар әдісі:
Қзақ хандығы қашан құрылды?
Негізін қалаған кімдер?
Қазақ хандығының құрылуында қандай мемлекеттер басты рөл атқарды?
Хижра деген не?
«Тарих-и Рашиди» еңбегінде не туралы жазылған? Оның авторы кім?
5-тапсырма.
«Сәйкестендіру» әдісі</td><td></td><td>ҚБ «Екі жұлдыз, бір ұсыныс» әдісі
Әр топ бір-бірін бағалағау кезінде орындаған тапсырманың екі жұлдызын және бір ұсынысын комментарий түрінде береді

ҚБ «Бағдаршам» әдісі
жұпаралық бағалау</td><td>Қосы мша мәтін

Қосы</td></tr>
</table>

<table>
<tr>
<td></td>
<td>Төмендегі ақпаратқа сүйене отырып, қазақ хандығының құрылуының тарихи маңызын салалар бойынша кестеге салып жіктеңіз.

<table>
<tr><th>Саяси</th><th>Экономикалық</th><th>Әлеуметтік</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

<table>
<tr><th></th><th>Қазақ хандығы құрылуының тарихи маңызы</th></tr>
<tr><td>A</td><td>Сасы-Бұқа мен Орыс хан басқарған Ақ Орда мемлекетті қайта жаңғырды</td></tr>
<tr><td>B</td><td>Дешті – Қыпшақ даласындағы қандас ру-тайпалардың арасындағы соғысты тоқтады</td></tr>
<tr><td>C</td><td>Дешті-Қыпшақтан ығысытырылып, Шайбан әулиетінің хандары Мәуерренаһрға барып қоныстанды. Атадан мирас болып келе жатқан жер қайтарылды.</td></tr>
<tr><td>D</td><td>Дешті – Қыпшақта бейбітшілік орнады. Қарапайым халық шаруашылықпен айналысты. Малшылар малдарын өсірді. Егіншілер егіс алқаптарын ұлғайтты. Өз өнімдерін Сыр бойы қалаларына әкеліп өткізді. Бұл халықтың тұрмысын жақсартты</td></tr>
<tr><td>E</td><td>Халық саны тез өсе бастады. Халық саны өсуіне екі жағдай ықпал етті: біріншіден, басқа ағайынды жұрттардың келіп қоныстануынан болса, екіншіден, халықтың тұрмысы жақсарып, адамдардың әл-ауқаты арттуына байланысты болды. Мысалы, XV ғасырдың аяғына қарай Қазақ хандығының халық саны -
200 мың адамды құрады. Ал XVI ғасырдың басында Қазақ хандығының халық саны –
1 миллион адамға жетті.</td></tr>
<tr><td>F</td><td>Қазақ хандығы біорталықтанған мемлекет болғандықтан, сыртқы саясаты күшейді.</td></tr>
<tr><td>G</td><td>Қазақ хандығы құрылып, көшпелі және отырықшы шаруашылықтар арасында байланыс орнады. Шаруашылық өркендеді, сауда қатынастары дамыды.</td></tr>
<tr><td>H</td><td>Қазақ хандығы құрылып, ішкі алауыздық тоқтатылды.</td></tr>
</table>
</td>
<td>– Қазақ хандығы құрылуының алғышарттарын атайды;
– Қазақ хандығы құрылуының экономикалық маңызын анықтайды;
– Қазақ хандығы құрылуының әлеуметтік маңызын анықтайды</td>
<td></td>
<td>мша
матер
иал</td>
</tr>
<tr>
<td>Сабақтың соңы</td>
<td>Кері байланыс: «Табыс ағашы» әдісі
Түсіндім – ең жоғарысына жасыл стикерге жазып, жабыстыру
Толық түсінбедім – ортасына қызыл стикерге жазып, жабыстыру
Түсінбедім – ең төменіне көк стикерге жазып, жабыстыру</td>
<td>Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді</td>
<td> </td>
<td></td>
</tr>
</table>

2.9.-2.10.Қазақ даласындағы көшпенділер шаруашылығы

Бөлім:		
Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№14-15	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Қазақ даласындағы көшпенділер шаруашылығы	
Сабақтың мақсаты	Көшпелілердің дәстүрлі шаруашылықтарының ерекшеліктерін анықтайды	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	**Педагогтің әрекеті**	**Оқушының әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстар**
Сабақтың басы	Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру. Өз ойларыңды ашық айтып, сыни тұрғыдан ойлана отырып жаңа сабақтың тақырыбын және мақсатын анықтайды.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады		
Сабақтың ортасы	**1-тапсырма:Мәтінмен жұмыс."Балалар философиясы" әдісі.** Оқушыларға мәтін бойнша тапсырма беріледі. Оқушылар шеңберге оралғанда, жауап беруі тиіс тақырыпқа/пәнге қатысты сұрақтарды ойластыру үшін, оларға бір-екі минут беріледі. Оқушылар пікір алмасып, мәселені талқылап, бір тоқтамға келу үшін дауыс береді. 1-топ:Көшпелі шаруашылық түрлері. 2-топ:Көшпелілерде малдың түрлері. 3-топ:Жартылай көшпелі шаруашылық. 4-топ:Көшпелі мал шаруашылығының тиімділігі. **2-тапсырма.** «Неліктен көшпелі мал шаруашылығы тиімдірек болды?» сұрағы бойынша «Фишбоун» кластерін толтыру **3-тапсырма.** **<u>Тәжірбиелік жұмыс- контурлық картамен жұмыс.</u>** Оқушылар көшпелілердің Қазақстандағы маусымдық көші-қон аймағын кескін	Көшпелі шаруашылық түрлерін сипаттайды -Көшпелілерде малдың түрлерін сипаттайды -Жартылай көшпелі шаруашылықты сипаттайды -Көшпелі мал шаруашылығының тиімділігін анықтайды 1.Неліктен көшпелі мал шаруашылығы басқа шаруашылық түрлеріне қарағанда тиімдірек болды. 2.Көшпелі мал шаруашылығының жартылай көшпелі шаруашылықтан айырмашылығы неде. Маусымдық көшіп-қон бағытын анықтайды Кескін картадан көрсетеді Оқушылар дәстүрлі көші-қон аймағын картаға қалай орналасуын ажыратады.	**ҚБ «Минуттық шешім» әдісі** топтық бағалау **ҚБ «Көршіңді бағала» әдісі**	Флипчарт қағазы, 3 топқа 3 түрлі маркер (көк, қызыл, жасыл)

<table>
<tr>
<td></td>
<td>картадан белгілейді.
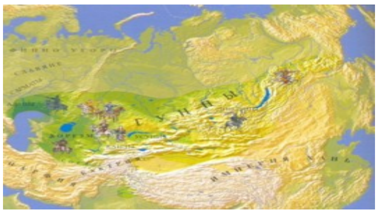
4-тапсырма.
Сәйкестендіру:(Көшпелілердің дәстүрлі шаруашылығы мен өмір салты туралы жазған зерттеушілердің тарихи дерек көздерін сәйкестендіріп ерекшелігін талдайды)
<table>
<tr><th>р/с</th><th>Аты-жөні</th><th></th><th>Дерек</th><th>Көші-қон ерекшеліктері несімен тиімді?</th></tr>
<tr><td>1</td><td>Рузбихан</td><td>A</td><td>Біз баспана лары бар арбаларға жегілген сансыз көп түйелерді көрдік,олар алыстан қала сияқты елестеді</td><td></td></tr>
<tr><td>2</td><td>А.Дженкинсон</td><td>B</td><td>Даладағы қамалдар, әуе кеңістігіндегі үйлер. Олар жолда аялдап, бұл үйлерді арбалардан түсіріп, соларда тұрады.</td><td></td></tr>
<tr><td>3</td><td>И.Барбаро</td><td>C</td><td>Ұлыстар «шарырап» орналасты,қысқы тұрақтар арасындағы қашықтық «15» күндік жолды құрады</td><td></td></tr>
</table>
Бағалау:дұрыс жауап:1.C, 2.A, 3.B</td>
<td>Рубиханның-деректерін анықтайды
Дженкинсонның – деректерін анықтайды
Барбаро-деректерін анықтайды</td>
<td></td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td>Сабақтың соңы</td>
<td>Кері байланыс: «Аяқталмаған сөйлем»
Бүгін мен ...... білдім
Мен үшін .... қызық болды
Маған..... тапсырмаларды орындау оңай болды</td>
<td>Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді</td>
<td>
</td>
<td></td>
</tr>
</table>

2.11-2.12. XVI ғасырдың соңындағы Қазақ хандығы

Бөлім:	
Педагогтің аты-жөні	

Күні:		
Сабақ	№16-17	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	XVI ғасырдың соңындағы Қазақ хандығы	
Сабақтың мақсаты	Қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы	Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру. Сабақ тақырыбы, мақсатымен таныстырылады.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады		
Сабақтың ортасы	**1-тапсырма.** **Жаңа тақырыпты меңгеру мақсатында «Stop-кадр» әдісін қолдану.** Бейнероликтен Тәуекел хан тұсындағы хандықтың ішкі және сыртқы саясатымен оқушыларды таныстыру. Кадрды экранда тоқтатып қойып, сұрақтар қою арқылы оқушыларды диалогқа тарту арқылы ортаға сұрақтар беріледі, оған топ мүшелері жауап береді. **1. «Хақназар хан» тобына:** 1582 ж Тәуекел хан билік басына келгенде қазақ хандығының сыртқы жағдайы қандай еді? **2. «Тәуекел хан»тобына:** 1594 ж Тәуекел хан тұсындағы айтулы оқиғаны атаңдар. **3. «Қасым хан» тобына:** 1598 ж Тәуекел ханның шайбанидтерге қарсы жасаған жаңа жорығы туралы не айта аласыңдар? 2-тапсырма. **«Эббингаузе» әдісі арқылы мәтінмен танысып, топтық жұмыс жасап, постер қорғайды.** 1. **«Хақназар хан» тобына:** Тәуекел хан 2. **«Тәуекел хан»тобына:** Тәуекел ханның сыртқы саясаты 3. **«Қасым хан» тобына:** Сырдария бойы аймағы үшін күрес	Қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтай алады Тәуекел ханның жүргізген сыртқы саясатына талдау жасай алады Тәуекелдің сыртқы саясатының негізгі бағыттарын анықтай алады Тәуекел ханның сыртқы саясатының қол жеткізген жетістіктері туралы қорытынды жасай алады Тәуекел ханның Сыр бойы қалалары үшін жүргізген күресінің нәтижесін сипаттай	**ҚБ «Бәрекелді, әттеген-ай» әдісі** **ҚБ «Көршіңді бағала» әдісі** **ҚБ «бір минуттық шешім» әдісі**	http://e-history.kz/kz/scorm/course/217

	3-тапсырма. **«Хақназар хан» тобына: ВЕНН диаграммасы** Тәуекел мен Хақназар хандардың ішкі және сыртқы саясатының 2 ұқсастықтары мен 2 ерекшеліктерін Венн диаграммасы арқылы салыстырыңыз **«Тәуекел хан»тобына: Картамен жұмыс** Тәуекел хан тұсындағы қазақ хандығын территориясы мен көрші мемлекеттерін және астанасын картаға түсіріңіз. 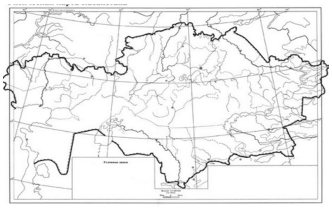 **«Қасым хан» тобына: «Суретпен жұмыс»** **4-тапсырма.** «Шаңырақ» әдісі арқылы өткен тақырыптарға шолу жасау: 1. Қазақ хандығының негізін қалаған хандарды ата. 2. Қазақ хандығы қай жылдары құрылды? 3. Керей мен Жәнібекті құшақ жая қарсы алған қай елдің ханы еді? 4. 1511-1518 жж билік құрған қазақ ханы. 5. Қасым ханның шығарған заңын ата және ол қанша бөлімнен тұрды?	алады Тәуекелдің Мауараннахрдан қазақ даласына қайтып оралу себептерін айта алады Тәуекел хан билігі кезіндегі қазақ хандығының тарихи маңыздылығына баға бере алады 1564 ж Тәуекел хан тұсындағы айтулы оқиғаларды айта алады 598 ж Тәуекел ханның шайбанидтерге қарсы жасаған жаңа жорығы туралы айта алады. Тәуекел мен Хақназар хандардың ішкі және сыртқы саясатының		Кесте Қосымша материал

	6. Қазақ хандығында ең ұазқ ел билеген ханды ата. 7. Қазақ хандығының алғашқы территориясы: 8. Қазақ хандығы үшін саяси-эканомикалық және әскери-стратегиялық жағынан маңызы зор болған қалалар : 9. Қазақ хандығының құрылуы жайында айтқан тарихшы 10. Қасым хан тұсындағы бастапқы астана Сығанақ қаласы болды, одан кейін көшірілді: 11. Хақназар хан билеген жылдар: 12. Қасым ханның билігі кезінде халық саны қанша болды? 13. Хақназар Қазақ хандығының оңтүстік шекараларын қауіпсіз ету мақсатында кімдермен шарт жасасты? 14. «Тарих-и-Рашиди» еңбегінде «Жошыдан кейінгі ұлы хан» деп аталған тұлға	ұқсастықтары мен ерекшеліктерін салыстыра алады Тәуекел хан тұсындағы қазақ хандығын территориясы мен көрші мемлекеттерін және астанасын картаға түсіре алады Суретпен жұмыс жасай алады.		
Сабақтың соңы	**Кері байланыс: «Бір ауыз сөз» әдісі** Оқушылар стикерлерге сабақ туралы бір ғана сөз жазып, оны тақтаға жапсырады. Өз ойларын түсіндіріп береді.	Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді	Стикерлерге сабақты бағалайтын келесі сөздер тақтаға алдын-ала жазып қойылады: ұнады, қажет, түсінбедім, білдім, үйрендім, қызықтым, ұмтылдым, есте сақтадым т.б.	

2.13-2.14. Кіші жүз бен Орта жүз қазақтарының Ресей бодандығын қабылдау

Бөлім:		
Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№18-19	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Кіші жүз бен Орта жүз қазақтарының Ресей бодандығын қабылдау	
Сабақтың мақсаты	Қазақстан аумағындағы жүздердің Ресей қарамағына кіру алғышарттары мен себептері, патша өкіметінің отарлық саясаты барысындағы саяси оқиғаларды, Ресейге қосылудың салдарлары мен тәуелсіздік жолындағы күрескерлер туралы қолда бар құжаттарды, тарихи зерттеулерді пайдалана отырып, тереңірек түсінік беру	

Сабақтың барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың кезеңі/ уақыт</th><th>Педагогтің әрекеті</th><th>Оқушының әрекеті</th><th>Бағалау</th><th>Ресурстар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру. Сабақ тақырыбы, мақсатымен таныстырылады.</td><td>Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>1-тапсырма.
<u>«Тапқыр болсаң тауып көр »</u>
Хронологиялық кестенің бос орындарын толтыру
<table>
<tr><td>қыркүйек</td><td>Кіші жүздің елшілері С.Құндағұлұлы мен Қ.Қоштайұлы Ресейдің құрамына кіру туралы құжатты тапсырды</td></tr>
<tr><td>19 ақпан</td><td>Кіші жүзді империя құрамына қабылдау туралы Әбілқайыр хан ұсынысын императрица Анна Иоанновна қабылдады.</td></tr>
<tr><td>10 қазан</td><td>Кіші жүздің 29 старшыны Ресейдің қол астына кіруге ант берді</td></tr>
<tr><td></td><td>Орта жүз ханы Әбілмәмбет пен Абылай сұлтанның ант беруі</td></tr>
<tr><td></td><td>Сұлтан Сүйік Абылайханұлының қарамағындағы жалайыр руының 66 мың адамы қоныстанған территория Ресей құрамына алынды.</td></tr>
<tr><td></td><td>Жетісудың 50 мың адамдық Үйсін болысындағылар өз жерлерінде Ресейлік округті ашуға келісім берді</td></tr>
<tr><td>20-30жж</td><td>“Азия комитеті” құрылды</td></tr>
<tr><td></td><td>Қапал бекінісінің салынуы</td></tr>
<tr><td>10 қаңтар</td><td>Ұлы жүзге Ресейлік пристав тағайындалып, резиденция Қапалда болды.</td></tr>
<tr><td>7 шілде</td><td>Қоқан хандығының басты тірегі Таушүбек бекінісі қантөгіссіз берілді</td></tr>
<tr><td></td><td>Ақмешіт бекінісінің Ресейдің қол астына қаратылуы орыс әскерлерінің Іле бойымен жылжуына жол ашты.</td></tr>
</table></td><td>Талдау жасайды</td><td>ҚБ «Бәрекелді, әттеген-ай» әдісі</td><td>Қосымша мәтін

Таратпа материал</td></tr>
</table>

	Алматы қонысының орнына Верный бекінісі салынды
	Ұлы жүз приставының резиденциясы Қапалдан Верныйға ауыстырылды
	Ұлы жүзде тұрғызылған Қастек бекінісі Ресей тірегі саналып, Қоқан ханының шабуылдарына тосқауыл болды
	Алатау округінің билеушісі Г.Колпаковский әскері Ұзынағаш щайқасында қоқандықтарды жеңді.
	Ресей құрамына 4 мың қоңырат, 5мың шаңырақ Бестаңбалы рулары кірді.
	Қоқан хандығына қарсы жіберілген патша әскері Мерке, Әулиеата, Түркістан, Шымкент бекіністерін алды
	Ташкентті үш күндік шайқастан кейін алды
	Бұхар хандығын орыс әскерлері жаулап алып, 1867ж хандық иеліктері Түркістан генерал-губернаторлығына бағындырылды
	Қоқан хандығына тәуелді қазақ жерлері Ресей құрамына енді
11 шілде	«Сырдария мен Жетісу облыстарын басқару туралы уақытша Ереже» бекітілді
10 қазан	«Торғай, Орал, Ақмола, Семей облыстарын басқару туралы уақытша Ереже» бекітілді

2-тапсырма.
«Ойды аяқта»

1.1859 жылы Ұлы жүз бен Қырғыз елінің солтүстік шекарасына ....бекінісі тұрғызылды.

2. .... ханы Әбілқайырдың жұмсауымен қазақтардың Ресейге қосылуы туралы келісім жүргізген елшілері С.Құндағұлұлы, Қ.Қоштайұлы болды.

3.1863жылы Ресейдің құрамына 5000 шаңырақ .... руы енді.

4.Ресей бодандығын 1817 жылы бірінші болып Ұлы жүздің .... руы қабылдаған.

5................. бекінісі 1847 жылы салынды.

6.Ұлы Жүзді басқаратын пристав ....жылы тағайындалды

7.XIX ғасырдың ортасында Ұлы Жүздің оңтүстік аймақтарын .... хандығы билігінде ұстады

8.Ұлы Жүздегі Қоқан хандығының тірегі, ... өзені бойындағы Таушүбек бекінісін орыс әскерлері

ҚБ «Көршінді бағала» әдісі

1851 жылы 7 шілдеде қантөгіссіз басып алды.

9.1960 жылы 19-21 қазанда қоқандықтар мен орыс әскерлері ....түбінде шайқасты.

10. Қазақ хандығының Ресейге қосылу процесі саяси-құқықтық қатынастары жағынан ....жылдай уақытқа созылды.

3-тапсырма.
«Жұмбақ санды тап»

«Жұмбақ санды тап»

I.XIXғ.басында Ресейге қосылмаған Қазақстан жерлері:	II. Абылай хан жерленген қала:	III. 1866 жылы Бұхар хандығының солтүстігіндегі қазақтар өзбектермен қатар билігін мойындады:
0. Шығыс Қазақстан	0. Алматыда	0. Ресейдің
1. Орталық Қазақстан	1. Созақта	1. Сефевидтік Иранның
2. Жетісу	2. Таразда	2. Қытайдың
3. Солтүстік Қазақстан	3. Ташкентте	3. Башқұрттардың
4. Маңғыстау	4. Сығанақта	4. Жоңғарияның
5. Үстүрт	5. Қарқаралыда	5. Цинь империясының
6. Тарбағатай	6. Атбасарда	6. Хиуаның
7. Батыс Қазақстан	7. Әулиеатада	7. Қоқанның
8. Еділ мен Жайық	8. Түркістанда	8. Бұхар хандығының
2/	*8*	*0*

4-тапсырма. Дискуссия жүргізу

Тиімді	Тиімсіз
1.Қазақ елі жоңғар тепкісінен құтылды 2.Патриархалдық-феодалдық қатынастар ыдырап, капиталистік бағыт қалыптаса бастады. 3.Қазақ халқы отырықшылық өмір салтына көшіп, егіншілікпен айналысып, ағаш үйлер сала бастады. 4.Орта Азия хандықтарының озбырлығынан құтылды. 5. Батыс мәдениеті мен ғылымын игерді	1.Қазақ халқы ұлан-байтақ жерінен айрылды 2.Орыстандыру, қоныстандыру саясатынан жапа шекті. 3. Табиғи байлығын сарп етті. 4. Дәстүрлі шаруашылығы күйреді. 5. Ұлттық тұтастығын жоғалтты. 6. Ата-баба аңсаған тәуелсіздігінен айрылды, тәуелділікке түсті.

5-тапсырма.
«Араласқан оқиғалар» стратегиясы бойынша оқиғаларды ретімен жазады
I топ

Талдау жасайды

Сұрақтарға жауап береді

1. 2. 3. 4. 5. 6. 1. 2. 3. 4. 5. 6.	Тастөбе құрылтайы Петербургке қазақ елшілерінің баруы 1731 ж А.Тевкелевтің Майтөбеге келуі 1731 ж 5 қазан А.Тевкелевтің Бөгенбай батырмен кездесуі 1731 ж 10 қазан Кіші жүздің Ресейге қабылдануы туралы ант беруі И.Кириллов экспедициясының келуі 1734 ж II топ Ор бекінісінің салынуы 1735 ж Жоңғар қонтайшысы аманатқа Төле бидің баласы Жоланды алу Әбілхайыр мен Барақ сұлтан арасындағы шайқас Әбілхайыр ханның қайтыс болуы 1748 ж Барақ сұлтанның Төле биді паналуы Барақ сұлтанның қаза болуы			
Сабақтың соңы	**Кері байланыс: «Бір ауыз сөз» әдісі** Оқушылар стикерлерге сабақ туралы бір ғана сөз жазып, оны тақтаға жапсырады. Өз ойларын түсіндіріп береді.	Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді	Стикерлерге сабақты бағалайтын келесі сөздер тақтаға алдын-ала жазып қойылады: ұнады, қажет, түсінбедім, білдім, үйрендім, қызықтым, ұмтылдым, есте сақтадым т.б	.

2.15-2.16.Абылайхан билігі тұсындағы қазақ хандығы

Бөлім:	

Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№20-21	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Абылайхан билігі тұсындағы қазақ хандығы	
Сабақтың мақсаты	Абылайдың өмірі және қызметімен таныстыра отырып, аса ірі мемлекет қайраткері, дипломат, қолбасшы болғандығы туралы біледі, өздігінен іздену жұмыстарын зерттеуге үйренеді	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы	Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады		
Сабақтың ортасы	**1-тапсырма.** **Топтық жұмыс.** **1-топ.** «Дөңгелек үстел» әдісі. Абылайдың қолбасшы, саяси қайраткер ретінде қалыптасуы. **2-топ. «Денотатты граф» әдісі** Абылайдың қазақ қоғамындағы билігінің нығаюы. **3-топ.** Абылай ханның ішкі саясаты **2-тапсырма.** «РАФТ» әдісі арқылы оқыған мәтін мазмұнын жеткізу. **3-тапсырма.** Абылайдың өмірбаяны. 1. Абылай қандай қасиеттермен ерекшеленді? 2. Қалай ойлайсыңдар, Абылайдың балалық шағы және жастық кезеңдері белгілі оқиғаларға сәйкес келмегенде тұлға ретінде қалыптасар ма еді? 3. Абылайдың қандай қасиеттері сендерге ұнайды? **4-тапсырма**. Абылайдың ішкі саясаты. Тақырыпты оқи отарып, мына сұрақтарға жауап беріңдер: 1. Абылай өзінің ішкі саясатында алдына қандай мақсат пен міндет қойды? 2.Абылайдың өзі билеген кезеңде жүргізген реформаларын көрсетіңдер, оның Қазақ хандығының саяси және	Топтық жұмысты орындайды Сұрақтарға жауап береді	**ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек» әдісі** **ҚБ «Көршіңді бағала» әдісі**	Қосымша материал

<table>
<tr>
<td></td>
<td>экономикалық өміріндегі маңызын анықтаңдар.
III. Абылайдың сыртқы саясатының негізгі бағыттары.
5-тапсырма.
Тақырыпты оқып, кестені толтырыңдар.
<table>
<tr><td>Қазақ-орыс қатынастары</td><td>Қазақ-жоңғар қатынастары</td><td>Қазақ-қырғыз қатынастары</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
6- тапсырма:
Тақырыпты оқып, төмендегі сұрақтарға жауап беріңдер:
1. Абылай өзінің сыртқы саясатта жоспарлаған барлық істерін жүзеге асыра алды ма?
2. Бұл шаралар қандай нәтиже берді?
3. Абылайдың саясатына сендер қандай баға бересіңдер?
IV. Абылайдың есімі қазақстан тарихында қандай орын алды? (Бүгінде Абылай тек әйгілі хан ғана емес, оның есімі тәуелсіздік пен бірліктің символы)</td>
<td></td>
<td>ҚБ «Қол сигналдары» әдісі</td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td>Сабақтың соңы</td>
<td>Кері байланыс: «Сұрақ конверті» әдісі
-«Бүгінгі сабақта білгеніңнің ең маңыздысы неде?»
-«Жаңа тақырыптың қай тұсы саған түсініксіз болып қалды?»</td>
<td>Оқушылар конверті бір-біріне беріп, әрқайсысы жеке өз жауаптарын парақтарға жазып, конвертке салады.</td>
<td></td>
<td></td>
</tr>
</table>

2.17-2.18.С.Датұлы бастаған Кіші жүз шаруаларының көтерілісі

Бөлім:		
Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№22-23	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	С.Датұлы бастаған кіші жүз шаруаларының көтерілісі	
Сабақтың мақсаты	Сырым Датұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыстың себебін және салдарын түсінеді	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	**Педагогтің әрекеті**	**Оқушының әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстар**
Сабақтың басы	Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады		
Сабақтың ортасы	**1-тапсырма Топтық жұмыс: «Жүзім шоқтары » әдісі** Әр топ таңдап алған сұрақтары бойынша пікір алмасып топпен сипаттайды . **1-топ** - Көтерілістің шығу себептері және қозғаушы күштері **2-топ** –Сырым Датұлы Кіші жүз қазақтарының қандай құқықтарын қорғауды көздеді.? **3-топ**. Барон Игельстромның реформалары және Кіші жүзде хан билігін жою әрекеттері қандай нәтиже берді? **4-топ** Ұлт-азаттық көтерілістің жеңілу себептері мен тарихи маңызы **2-тапсырма. Жеке жұмыс.Саралау тапсырмасы « Каспи банк акциясы»** Тақтаға Банк акциясы ватманға салынып ілінеді. Екі қалташада «**200000** теңге» мен «**70000** теңге» «**1000** теңге» орналасқан. Сол ақшаның артына деңгейлік сұрақтар жазылған, оқушылар сол тапсырманы алу арқылы сұраққа жауап береді. Егер сұраққа жауап бере алмаса ақша банкта қалады. Дұрыс жауап берген оқушылар ақшаны иеленеді. **Сұрақтар:** 1.Неліктен орыс патшалығы Айшуақ сұлтанды хан сайлауға тырысты?	-Көтерілістің шығу себептері және қозғаушы күштерін сипаттайды . -Сырым Датұлы Кіші жүз қазақтарының қандай құқықтарын қорғауды көздегендігін анықтайды. - Барон Игельстромның реформалары және Кіші жүзде хан билігін жою әрекеттері қандай нәтижесін түсінеді. -Ұлт-азаттық көтерілістің жеңілу себептері мен тарихи маңызын сипаттайды . Берілген сұрақтарға нақты жауап береді	**ҚБ «Минуттық шешім» әдісі топтық бағалау**	Қосымша ақпарат

<table>
<tr>
<td></td>
<td>
1. 2. Сырым Датұлы бастаған кіші жүз қазақтарының көтерілісі болған мерзімі?
2. 3. Сырым Датұлының тұлғалық сипатына мінездеме бер
3. 4.Қазақтарға Жайықтың оң жағасына өтуге рұқсат берілген мерзімі?
4. 5.Сырым Датұлықайтысболғанжер:

3-тапсырма. Жұптық жұмыс: «Ойлан, жұптас, пікірлес» С.Датұлы мен орыс әскерлерінің арасындғы қақтығыс ошақтарын картадағы мәліметпен сәйкестендіру Сәйкестендіру тест
<table>
<tr><td>1</td><td>1744жыл</td><td>Орск бекінісі салынды.</td></tr>
<tr><td>2</td><td>1783жыл</td><td>Орал бекінісін шабуыл бастады</td></tr>
<tr><td>3</td><td>1785жыл</td><td>Қазақ жасақтары Орал шекара аймағында патша үкіметімен шайқасқа түсті.</td></tr>
<tr><td>4</td><td>1786жыл</td><td>Нұралы хан Жайық бойын дағы бекіністерді паналады.</td></tr>
<tr><td>5</td><td>1792жыл</td><td>С.Датұлы 1000 сарбазымен Елек қорғанысына шабуыл жасады.</td></tr>
<tr><td>6</td><td>1786-1787жыл</td><td>Қазақтардың Еділ мен Жайық аралығындағы жаппай көшу басталды .</td></tr>
</table>
4-тапсырма.
Жұптық жұмыс. Венн диаграммасы
Е.Пугачев бастаған шарулар соғысы мен Сырым Датұлы бастаған көтеріліс
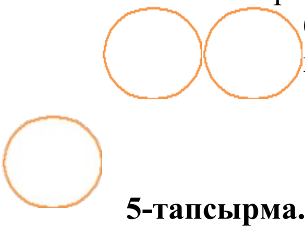
5-тапсырма.
«Шеңбер» әдісі
(Не, Кім)
</td>
<td>
Берілген сұрақтарға нақты жауап береді, сәйкестендіреді

Тақырып бойынша мағлұмат іздейді, негізгісін анықтайды, жұптық жұмыста тобымен жауаптарын салыстырады, әркім ақылға қонымды мәлімет ұсынады, бір-бірінің идеяларын талқылайды, баға береді, келісімге келуге ұмтылады, қорытындылайды
</td>
<td>ҚБ «Температура ны өлшеу» әдісі</td>
<td>Қосымша материал, кесте, карточкалар</td>
</tr>
</table>

	(Қайда?) (Қашан?) (Неліктен?) 1.Көтерілістің алғышарттары мен себептері 2. Барон О.Игельстром реформалары 3. Көтерілістің басталуы 4. Жазалаушы топтар Кім ? Не ? Қайда? Қашан? Неліктен			Карточк алар
Сабақтың соңы	**Кері байланыс:** ***«<u>Плюс-минус-қызықты</u>» әдісі*** • ***«П»-«плюс»*** бағанына сабақта ұнаған нәрсе жазылады: ақпарат, жұмыс түрлері, т.с.с. • ***«М»-«минус»*** бағанына сабақтың ұнамаған немесе түсініксіз сәттері, оқушы пікірі бойынша оған ешқандай қажеттілігі жоқ ақпарат жазылады. • ***«Қ»-«қызықты»*** бағанына оқушылар сабақта естіген қызықты мәліметтерді жазады, оған қоса тақырып бойынша білгісі келетін мәселелер бойынша мұғалімге сұрақтар жазуға болады.	Оқушыларға сабақ соңында кестені толтыру ұсынылады: **П(+), М(-), Қ (қызықты).**		

2.19-.2.20. Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық көтерілісі

Бөлім:		
Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№24	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық көтеріліс	
Сабақтың мақсаты	Отарлау саясатына қарсы 1837-1847 жылдары Кенесары бастаған көтерілістің себеп-салдарын анықтау арқылы жалпыұлттық сипатқа ие болғанын сипаттау	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	**Педагогтің әрекеті**	**Оқушының әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстар**
Сабақтың басы		Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады		http:// bili mland. kz /kk/
Сабақтың ортасы	**1-тапсырма.** 1-топ: Көтерілістің басталу себептері мен барысы 2-топ: Көтерілістің басталуы. **2-тапсырма** **Картамен жұмыс.** Кенесарының патшалық Ресей мен Қырғыз манаптарымен болған күрес аумақтарын көрсетіңдер. **3-тапсырма Жұптық жұмыс** **Венн диаграммасы.** Сырым мен Кенесары көтерілісінің ұқсастығы мен ерекшеліктерін салыстыр **4-тапсырма. Жұптық жұмыс**	Осы көрстелген жаңа тақырыпты оқушыларға қысқаша түсіндіру мақсатында жаңа материалдарға түсінік беру. Топтар бір-біріне түсіндіреді Оқушылар картадан Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт–азаттық қозғалыстың қай жерде болғанын анықтайды. Сырым мен Кенесары көтерлісінің ерекшеліктері мен ұқсастықтарын салыстыра алады.	**ҚБ «Бас бармақ» әдісі арқылы бағаланады** **ҚБ «Қошемет» әдісі**	Окулык Таратпа материалдар 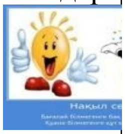 Кесте, қосымша материал

	1-жұпқа:Кенесарыға сипаттама беріңіздер 2-жұпқа:Бұл көтерілістің маңызы бар ма? 3-жұпқа:Ұлт-азаттық деп неге аталды? 4-жұпқа :Жалпы болған көтерілістер неге жеңіліске ұшырады? **5-тапсырма.** 1.Кенесары Қасымұлы бастаған көтеріліс қай жылдары болды?(1837-1847ж) 2.Кенесары алдына қандай мақсат қойды (2 өз билігін сақтап қалу, жерді қайтару) 3.Исатай мен Махамбет бастаған көтеріліс қай жылдары болды және Махамбетті әрі ақын ,әрі батыр деп неге атаймыз?(1836-38ж) 4.С. Датұлы бастаған көтеріліс болды-(1783-1797ж) 5.Қасым мен Саржан бастаған көтеріліс неге жеңіске жете алмады? 6.Махмбет пен Исатай бастаған көтеріліс алғаш қай жерде басталды?(Бөкей ордасында) 7.Ұлт-азаттық қозғалыстың шығуына не себеп болды?(1822ж)	Жұптар өздеріне берілген тапсырмаларды мұқият орындап шығады Берілген тапсырманы уақытылы орындау, сұрақтарға нақты жауап беру керек. Оқушыларды толықтырып отыру қажет	**ҚБ «Бас бармақ» әдісі**	
Сабақтың соңы	**Кері байланыс.** ***«Жетістік сатысы»*** 	Оқушылар сурет бойынша кері байланыс береді		

III тарау Қазіргі заманғы Қазақстан деректері
3.1.Қазан төңкерісі. Азамат соғысы жылдары

Бөлім:		
Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№25	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Қазан төңкерісі. Азамат соғысы жылдары	
Сабақтың мақсаты	Азамат соғысы кезіндегі Қазақстан жағдайы, соғыс жылдары енгізілген әскери коммунизм саясатының мәнісі туралы, Кеңес үкіметінің күш қолдану шаралары, әскери коммунизм саясатының қиыншылықтарымен, экономикалық салдарымен оқушыларды тереңірек таныстыру	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы	Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады		Қосымша ақпарат
Сабақтың ортасы	**1-тапсырма.** Электронды оқулықта «Азамат соғысы» туралы сюжет көрсетіледі Топтық жұмыс(постермен жұмыс) I. 1918-1920 жылдардағы азамат соғысының шығу себептері, барысы II. Әскери коммунизм саясаты III. Азамат соғысының салдары **2-тапсырма** **Картамен жұмыс** **I топқа.** Атаман Дутов 1918 жылы маусымда Орынборды басып алып, Қазақ өлкесін Орталық Россиямен байланыстыратын темір жолды кесіп тастады. Алашорда үкіметі Орынбордағы Дутовпен, Омбыдағы Колчак басқарған Сібір Уақытша үкіметімен, Самарадағы Құрылтай жиналысының Комитетімен («Комуч») одақтасып, Кеңес үкіметіне қарсы шықты. 1918 жылы тамызда Семей қаласында бірінші Алаш атты әскер полкі ұйымдастырылды. Дутовқа қарсы барлық әскери		**ҚБ «Бас бармақ» әдісі арқылы бағаланады** **ҚБ «Қошемет» әдісі**	Қосымша ақпарат Схема,

	қимылдарға жетекшілік еткен төтенше комиссар П. Кобозов болды. **II топқа.** Солтүстік Жетісуда партизан соғысы кең өріс алды. Мұндағы қорғаныс орталығы Черкасское селосы болды. Черкасск қорғанысы 1918 жылдың маусымынан 1919 жылдың қазаң айына дейін созылды, яғни партизандар атаман Анненков тобына 13 ай бойы тойтарыс берді. 1919 жылғы тамызда Жетісу майданының қолбасшысы Л. П. Емелев әскерлері көмекке келуге әрекет жасап, сәтсіздікке ұшырады. Шайқас барысында Л. П. Емелев ерлікпен қаза тапты, ақыры 1919 жылы қазан айында анненковшылар Черкасскіні алып, 1800 адамды қырып тастады. Черкасск қорғасының тарихи маңызы: Колчакшылардың Жетісуға шабуылы тоқтатылды. **III топқа.** Қазақ жеріндегі Колчак әскерін талқандау Шығыс майданының Солтүстік және Оңтүстік топтарына жүктелді. 1919 жылы қарашада Семейде Колчак өкіметі құлатылып, Кеңес үкіметі қайта орнады, ал 1920 жылы наурызда Семей облысы түгел азат етіліп, Жетісу майданы жойылды. 1920 жылғы маусымда Верныйда контрреволюциялық бүлік ұйымдастырылып, Верный бекінісін жаулап алды. Қызыл армияның күшімен бүлік тоқтатылды. 1920 жылы наурызда азамат соғысының қазақ жеріндегі ең соңғы майданы – Солтүстік Жетісу майданы жойылды. 1920 жылы Қызыл Армия Колчак әскерін талқандап, Колчак Иркутск ревкомының үкімі бойынша атылды.		**ҚБ «+;-»белгісі әдісі**	қосымша матер иал Таратп а матер иа лдар

3-тапсырма.

І топқа. Семантикалық карта

	1919 жылы күзде	1919 жылы 4 сәуірде	1919 ж. 11 -25 шілде	1918 жылы 29 наурызда	1920 жылы қаңтарда	1918 маус 1919
Чапаев дивизиясының Орал қаласын азат етуі.			+			
Орал майданы жойылды					+	
Шығыс майданының бесінші армиясы (қолбасшысы М. Н Тухачевский) Солтүстік және Шығыс Қазақстанды азат етіп, Петропавл, Ақмоланы жаудан босатты.	+					
Черкасск ерлік қорғанысы.						+
ақ гвардияшылар Орал қаласын алды. Сәуірде оларға қарсы «ерекше армия» құрылды.				+		
Бүкілроссиялық Орталық атқару Комитеті Алашорда мүшелеріне кешірім (амнистия) жариялады.		+				

ІІтопқа. Триада. Триаданы тарихи үдерістің себеп-салдарлық принциптері бойынша құрастырыңдар.

құрастырыңдар.

А	?	?	?	?
Ә	1916 жылғы ұлт-азаттық қозғалыс	1917 жыл ақпан революциясы	1917 қазан революциясы	Азамат соғысы
Б	?	?	?	?

«А»- жолағы тарихи оқиғалардың себебі
«Ә» жолағы тарихи оқиғалар
«Б» жолағы тарихи оқиғалардың салдары

ІІІ топқа Сәйкестендіру тестті (тарихи тұлғалар)

ІІІ топқаСәйкестендіру тестті(тарихи тұлғалар)

Тұлғалар	Атқарған қызметі
Тоқаш Бокин	1918 жылы наурызда облыстық революциялық комитеттің му сайланды, Жетісу облысындағы орыс-қазақ қарым-қатынаста жөніндегі комиссариат комиссарының орынбасары болды. Ау селолық кеңестерді құруға қатысты. 1918 жылғы сәуір-мамы Верныйдағы Кеңес өкіметіне қарсы болған бүлікті басуға қат
Бақытжан Қаратаев(1860-1934 ж.ж)	1919 жылы 24 қаңтарда Чапаев дивизиясын босатып, кейін ол ревкомның құрамында ұлттар коллегиясын басқарды
Әліби Жангелдин (1884 – 1953 ж.ж)	Ақ гвардияшылармен шайқаста ауыр жағдайда қалған Ақтөбе әскери бөлімшелерін қару-жарақ, дәрі-дәрмекпен қамтамасы жүктелді. 1917 жылғы тамыз — қараша айларында Мәскеуде станциясына дейінгі 2 мың шақырымнан астам жолды экспед ерлікпен жүріп өтіп, алға қойған мақсатын орындап шықты.
Иманов Амангелді Үдербайұлы (1873 – 1919 ж.ж)	1918 жылы наурыздың 21-і мен сәуірдің 2-і аралығында Орын Торғай Кеңестерінің тұңғыш съезіне қатысып, Торғай уезінің комиссары болып тағайындалды
Майкөтов Әділбек	1916 жылы ұлт-азаттық көтерліске қатысып, Ақпан буржуази демократиялық төңкерісінен кейін 1917 жылы кедейлердің ар насихат жүргізді. 1918 жылы Кеңестердің уездік съезінде (17 Жұмысшы, солдат, шаруа және мұсылман депутаттардың уез мүшесі, 1919 жылы Атбасар уездік кеңесі төрағасының орын сайланды. Колчак тылында партизан қозғалысын ұйымдасты уезіндегі көтеріліс басшыларының бірі (1918 – 19) болды.

Үш топқа тест тапсырмалары

Сабақтың соңы

Кері байланыс. ***«Жетістік сатысы»***

Оқушылар сурет бойынша кері байланыс береді

3.2.Ұжымдастыру кезіндегі Қазақ жеріндегі зардаптар

Бөлім:	

Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№26	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Ұжымдастыру кезіндегі Қазақ жеріндегі зардаптар	
Сабақтың мақсаты	Қазақстандағы ауыл шаруашылығын ұжымдастырудың зиянды және пайдалы жақтарын түсінеді	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	**Педагогтің әрекеті**	**Оқушының әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстар**
Сабақтың басы	Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады Оқушылар сұрақтарға жауап береді		
Сабақтың ортасы	**1-тапсырма.** І топ Ауыл шаруашылығын күшпен ұжымдастыру ІІ топ Асыра сілтеушілік зардаптары: Ұлы нәубет (Ұлы жұт) ІІІ топ Шаруаларды жаппай ұжымдастыру саясатына қарсылығы **2-тапсырма.** «Зымыран сұрақтар» топтардың барлығына сұрақ қойылады. 1. Ұжымдастыруға дейінгі республикадағы мал саны? 40,5 млн 2. 1932 ж. БК (б) П өлкелік комитетіне, Ф. Голощекинге жазылған ашық хат: «Бесеудің хаты» 3. Қазақ ауылдарының дәстүрлі әлеуметтік-шаруашылық құрылымын жойған саясаткер: Голощекин 4. Компартияның XV съезі жариялаған бағыт: Ұжымдастыру 5. Қазақстанда ірі байлардың мүлкін тәркілеу туралы декрет қабылданды: 1928 ж. 6. Қазақстанда ауылшаруашылығын ұжымдастыру барысында биліктің жүргізген саясатының аты: Ауылды кеңестендіру 7. Күштеп ұжымдастыруға қарсы наразылық кезінде Иран мен Ауғанстанға көшіп кетуге мәжбүр болған көтерілісшілер шоғырланған аудандар: Маңғыстау, Ойыл 8. Ауылшаруашылығын ұжымдастыру жылдарында лаңкестік әрекеттерді өрт салуды есептемегенде республика аумағында болған жаппай толқулар	Берілген тақырып бойынша оқушылар түсінгенін саралап айтады Сұрақтарға жауап береді	**ҚБ «Екі жұлдыз бір ұсыныс» әдісі**	Қосымша мәтін,

	мен көтерілістер саны: 372 9. Қазақ өлкелік партия комитетінің «Бандиттік-басмашы қозғалысының көрінісі», деп бағаланған көтеріліс: Батпаққара 10. Ашаршылық жылдарының сұмдығын айқын ашып берген тарихи айғақ: Т.Рысқұловтың «Сталинге хаты» 11. Орталық комитет Қазақ АКСР-де ұжымдастыруды негізінен аяқтауға белгіледі: 1932 ж көктеміне қарай 12. 1930 ж-ры көтерілісшілер басып алған аудан орталығы: Созақ 13. 1931-1933 ж-ры республиканың 6,2 млн тұрғынының қаншасы аштықтан қырылды: 2,1 млн 14. XX ғас-дың 20-30 жыл-да қазақтардың жалпы санынның кемуіне себеп болған: Ұжымдастыру саясаты 15. Ұжымдастыру кезінде кедейлерді ұрып-соғу, оларды суық су құйып азаптау орын алған округтер: Ақтөбе, Павлодар 16. 1929-1933 жылдар аралығында Қазақстан жөніндегі БМСБ өкілдігінің үштігі ату жазасына кескен адамдар саны: 3386 21. 1930-1932 ж.ж. аштық кезінде республикадан тыс жерлерге көшіп кеткен қазақтар саны: 1 млн астам 22. Ұжымдастыру кезінде көтеріліске шыққан Алматы, Семей округтерінің халқы өтіп кеткен мемлекет: Қытай 23. 1931-1932 ж.ж. малдың 80% етке өткізген аудан: Шұбартау 24. 1932 ж-дың ақпанында 150 км жерден көшіріліп әкелінген 400 киіз үйден «қала» үлгісі жасалған аудан: Шу 25. 1931-1933 ж.ж. аштықтан қырылғандардың ішінде қазақтан басқа халықтың шығыны: 0,4 млн 26. 1931-1932 ж.ж. Шұбартау ауданында мемлекетке етке өткізілген малдың мөлшері: 80% 27. 1930-1932 ж.ж. аштықтан, түрлі індеттен қырылған халықтың мөлшері: 40% 28. 1928 жылы қазанның 1-нен 1929 жлғы желтоқсанның 1-не дейінгі		**ҚБ «Көршіңді бағала» әдісі**	

<table>
<tr>
<td></td>
<td>атылған шаруалар саны: 277
29. Ұжымдастыруға қарсы «Көтеріліс бандалары» аталған қылмыстық істерді қараған орган: Соттан тыс «үштіктер»
30. 1928-1929 ж.ж. астық дайындау барысында жазаланған шаруалар саны: 31 мың
3-тапсырма. ЖPEST анализ «Ұжымдастырудың зардаптары
<table>
<tr><td>Жағымды жағы</td><td>PEST анализ</td><td>Жағымсыз жағы</td></tr>
<tr><td></td><td>P
Саяси</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>E
Экономикалық</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>S
Әлеуметтік</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>T
Технологиялық</td><td></td></tr>
</table>
</td>
<td>Ұжымдастыру зардаптарының жағымды,жағымсыз жақтарының саяси,экономикалық,әлеуметтік,технологиялық жақтарын талдай алады</td>
<td> </td>
<td>Кесте</td>
</tr>
<tr>
<td>Сабақтың соңы</td>
<td>Кері байланыс. «Сауалнама» әдісі
1.Сабақта мен ... белсенді болдым / белсенді болмадым.
2.Сабақтағы жұмысыма...қанағаттандым/ қанағаттанбадым.
3.Сабақ мен үшін... жылдам аяқталды/ аяқталмай кетті.
4.Сабақта мен ... шаршады /шаршамадым.
5.Менің көңіл-күйім...жақсарды/ нашарлады.
6.Сабақтағы материал... түсінікті / түсініксіз
пайдалы/пайдасы жоқ қызықты / қызық емес</td>
<td>Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді</td>
<td></td>
<td></td>
</tr>
</table>

3.3.Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында

Бөлім:	

Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№27	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында	
Сабақтың мақсаты	Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында туралы мәлімет қалыптастыру	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы	Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады		
Сабақтың ортасы	«Ой шақыру » стратегиясы арқылы жаңа сабақтың тақырыбын ашу 1-тапсырма **(жұптық жұмыс)** Электронды оқулықпен жұмыс (бейнематериал) • Ұлы Отан соғысы қашан басталды? • Соғыс жылдары армия қатарына қанша қазақстандықтар шақырылды? • Екі мәрте Кеңес Одағының Батыры атағын алғандар кімдер ? • КСРО-ны басып алу үшін Германия қандай жоспар дайындады? 2-тапсырма (топтық жұмыс) **1-топ: Ұлы Отан соғысының басталуы** **Екінші дүниежүзілік соғыс пен Ұлы Отан соғысын Венн диаграммасы арқылы салыстыру** **2-топ: Қазақстан экономикасын соғыс жағдайына бейімдеп қайта құру** **(SWOT талдау)** **Прагматизм (**өзіміздің ұлттық және жеке байлығымызды нақты білу, оны үнемді пайдалану, соған сәйкес болашағымызды жоспарлай алу.) 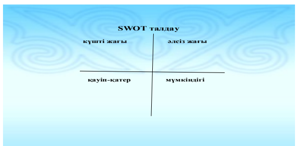 **3-топ: Қазақстандықтардың майдандағы ерлігі** «Шеңбер» әдісі	-тақырыптың ашылуы; -дәлелдер келтіруі; -ойын нақты жеткізуі. -тақырыптың ашылуы; -дәлелдер келтіруі; -ойын нақты жеткізуі.	**ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек» әдісі**	Қосымша мәтін

	(Не, Кім) (Қайда?) (Қашан?) (Неліктен?) Кім ? Не ? Қайда? Қашан? Неліктен? **4-топ Қазақстандық Кеңес одағының батырлары (Биопоэма жазады)** 1.Айқындайтын белгілері .... (3 белгісі) 2.Оны ерекшелейтін 3 қасиеті... 3.Оның жақсы көретін 3 дүниесі... 4.Ол қорқатын 3 нәрсе... 5.Ол мақтанатын 3 дүниесі... 6.Нәтижесі... **3-тапсырма Тарихи құжатпен жұмыс** 1- Топ Барбаросса жоспары 2- Топ Бауыржан Момышұлы 3- Топ Висла жағасындағы шайқас 4- Топ Бізді түнгі жезтырнақтар деп атайтын 1.Құжат қалай аталады? 2.Бұл құжатта не немесе кім туралы айтылған? 3. Құжатта қай кезең сипатталады? Дәлел келтіріңіз 4.Бұл құжаттың тарихи маңыздылығы неде? **4-тапсырма** Сәйкестендіру тесті Кеңес Одағының батырларын, олардың ерліктерін сәйкестендіреді	-тақырыптың ашылуы; -дәлелдер келтіруі; -ойын нақты жеткізуі.	**ҚБ «Бір минуттық шешім» әдісі**	Солтүстік Америка материгінің кескін картасы, 7 сынып Атлас карта Карточка
Сабақтың соңы	**Кері байланыс. «Бес саусақ» әдісі**	Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді		

3.4.Қазақстандағы индустрияландыру саясаты

Бөлім:	
Педагогтің аты-жөні	
Күні:	

Сабақ	№28	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Қазақстандағы индустрияландыру саясаты	
Сабақтың мақсаты	Қазақстандағы индустрияландырудың жүру барысы мен ерекшеліктерін анықтап, нәтижесін талдайды	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы	**Психологиялық ахуал қалыптастыру** Шаттаық шеңберге тұрып бір-біріне бүгінгі сабаққа сәттілік тілеу	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады		Слайд
Сабақтың ортасы	**1-тапсырма. Картамен жұмыс.** Мұғалім слайдтағы картадан немесе картаның өзінен индустрияландыруға дейінгі Қазақстандағы өндіріс орындарын және Ресей мен Қазақстандағы салынған өнеркәсіп мөлшерін түсіндіре отырып, көрсетеді. Жұптасқан оқушылар үлестірілген контур картаға индустрияландыруға дейінгі, кейінгі Қазақстандағы өндіріс орындарын, темір жол магистралын және индустрияландыру кезіндегі Ресей мен Қазақстанның салынған өнеркәсіп көлеміндегі айырмашылықты контур картадан белгілеуі тиіс. Тапсырма орындалып болғаннан кейін жұптар бір-бірін бағалайды. **2-тапсырма. Оқулықпен немесе мәтінмен жұмыс.** **SWOT талдау –кестесі** Әр топ берілген тапсырмаларға сәйкес зерттеу жұмысын жүргізеді, өз	*-Индустрияландыруға дейінгі, кейінгі Қазақстандағы өндіріс орындарының кемінде 3-уін контур картада белгілейді;* *-Түркісіб теміржол магистралының жолын көрсетеді;* *-Ресей мен Қазақстан өндіріс орындарының көлеміндегі айырмашылықты көрсетеді.* *Тапсырмаға сәйкес индустрияландырудың кем дегенде 3 жетістіктерін талдайды. Тарихи тұлғалар мен нысандар атауларын дұрыс атайды, ұғымдар мен сөз тіркестердің сауатты қолданып, жүйелі ойды бере алады;* *-Тарихи кезеңдегі басты тарихи процестерді талдайды, кем дегенде 3 дәлелді фактілер арқылы дәлелдейді* *-Жауап құрылымын сауатты құра алады;* *-Дәйекпен дәлелдеп, тұжырымдайды*	Жұптардың бір-бірін бағалауы Топтардың бір-бірін бағалауы.«Екі жұлдыз, бір тілек»	http://history.voxpopuli.kz/post/1313/kak-stroilas-zheleznaya-doroga темір жол салу туралы деректер, фото суреттер ***Қосымша-1*** Атлас, кескін карта

	жұмыстарын SWOT талдау – кестесі негізінде сынып алдында жариялайды. 1-топ. Қазақстандағы индустрияландырудың жетістіктері; 2-топ.Индустрияландыру кемшіліктері; 3-топ. Индустрияландырудың мүмкіндіктері мен қауіп-қатерлері **3-тапсырма. «ПТМС формуласы»** **(Б/Т)** Оқушылар жинақтаған білім мен дағдылары қорытындылап, түйіндеу үшін төмендегі «ПТМС формуласы» тапсырмасы бойынша әр топ өздерінің позициясын қорғайды. **Үлгі:** **Позиция** *(мен солай санаймын, индустрияландыру Қазақстанның экономикасының дамуына ықпал етті)* **Түсіндіру** *(....себебі, жаңа өндіріс орындары, темір жол магистралы салынып, жұмысшы табы қалыптасты)* **Мысал** *(мен мұны мынадай мысал арқылы дәлелдей аламын....)* **Салдар** *(айтылған мәселе бойынша мынандай қорытынды жасаймын....)*			***Қосымша-2*** Таратпа-мәтіндер ***Қосымша-3*** Флипчарт немесе А-4 *SWOT талдау – кестесі* ***Қосымша-4*** ПТМС тапсырма парақшасы
Сабақтың соңы	**Кері байланыс. «Көңіл күй аралдары»** Кемелерің қандай біліммен толықты? Сабақтан қандай көңіл-күймен қайтып барасыңдар? Алдарыңда «эмоцияналдық аралдар»	Оқушылар сурет бойынша кері байланыс береді		Стикер

3.5.Тың игеру саясаты

Бөлім:	
Педагогтің аты-жөні	
Күні:	

Сабақ	№29	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Тың игеру саясаты	
Сабақтың мақсаты	Қазақстанда тың және тыңайған жерлерді игеруді түсінеді	

Сабақтың барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың кезеңі/ уақыт</th><th>Педагогтің әрекеті</th><th>Оқушының әрекеті</th><th>Б
а
ғ
а
л
а
у</th><th>Ресурст ар</th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру. Сабақ тақырыбы, мақсатымен таныстырылады.</td><td>Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>1-тапсырма.
Топтық тапсырма:
1-топ: Н.Хрущевтың аграрлық саясаты
2-топ: Қазақстанда тың игерудің басталуы
3-топ: Тың игерудің статистикасы
2-тапсырма.
Жұптық жұмыс:Ақпараттық органайзер
<table><tr><th>Тың игерудің пайдасы</th><th>Тың игерудің зияны</th></tr><tr><td></td><td></td></tr></table>
3-тапсырма.
Тың игерудің зардаптарын сала бойынша нақтылап айтыңыздар?
1.Экономикалық зардаптары қандай?
2.Экологиялық зардаптары қандай?
3.Демографиялық салдары қандай болды?

Қазіргі уақытта еліміздің солтүстік өңірлерінде осы аталған сала бойынша туындаған мәселелер бар деп ойлайсыздар ма?
Мысал: Солтүстік аймақтың орыстанып кетуі.

Қазіргі өмірмен байланыс: «Нұрлы жер» және «Серпін» бағдарламасының мақсатымен байланыстыра отырып айту.

4-тапсырма.</td><td>Топтық жұмысты орындайды

Жұптық тапсырмаларды орындайды

Сұрақтарға жауап береді</td><td>ҚБ «Инспектор» әдісі

ҚБ «Жұптық баға» әдісі

ҚБ «Мұғалімнің бағалауы»</td><td>Тест</td></tr>
</table>

	Тест тапсырмасы 1.1954 ж. қаңтарды Ж.Шаяхметовтың орнына Қазақстан Партия Комитетінің бірінші хатшысы болып сайланған: П.К.Паономаренко 2.1954 жылы болған басты тарихи оқиға: Тың және тыңайған жерлерді игеру басталды 3.Тың және тыңайған жерлерді игеру ұсынысын жасаған: Мемлекеттік биліктің жоғарғы буыны 4.Тың игерушілердің ең үлкен жетістігі-милиард пұт бидай жинаған жыл:1956ж 5.Қазақстанда тың игеру облыстарының саны:6 6.Тың игеру жылдарында жайылымдық жерлерді көп жыртудың салдары: мал шаруашылығы артта қалды 7.Тың игерушілер барар жеріне дейін тегін көшірілді және әр отбасыға көрсетілген көмек: 500-1000сом 8.Кеңес кезеңінде ауыл шаруашылығының тиімсіз болуының негізгі себебі:Шаруа адамдарын өз еңбегінің нәтижесінен шеттетілуі 9.Қазақстанның солтүстік бөлігінде қанша жер жыртылды:26,4 млн гектар			тапсырмалары
Сабақтың соңы	**Кері байланыс: «Аяқталмаған сөйлем»** Бүгін мен ...... білдім Мен үшін .... қызық болды Маған..... тапсырмаларды орындау оңай болды	Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді		

3.6.Тоқырау жылдарындағы Қазақстан

Бөлім:		
Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№30-31	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Тоқырау жылдарындағы Қазақстан	
Сабақтың мақсаты	«Тоқырау» жылдарындағы демографиялық өзгерістердің себептері мен салдарын анықтайды	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы	Оқушылармен амандасып, түгелдеу. Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады Оқушылар сұрақтарға жауап береді		

Сабақтың ортасы	**«Мәтінмен жұмыс» әдісі. (барлық оқушылар орындайды).** Оқушылар «Тоқырау жылдарындағы демографиялық үрдістер» деген мәтінмен танысады. **1-Тапсырма:** Толық мазмұндап, талдап беріңдер: **(білу, түсіну)** **1-топ:** 1965 жылғы реформалардың жағымды түйіні барлық жоспарлық көрсеткіштер әске асырылған, сегізінші бесжылдық болды. Алайда бұл реформа жартылай аяқталмаған сипат алуының басты себебі туралы айтыңдар. **2-топ:** Шаруашылық реформасы белгілеген шаралар басқарудың жаңа тетігі тұжырымдамасын қалыптастырудағы алғашқы қадам еді. Экономикалық басқарудың жаңадан құрылған жүйесі даму барысында қол жеткен шептерден бірте-бірте айырыла бастады. Неге реформа кемшіліктерге ұрындырды? Мысал келтіре дәлелдеңдер. **3-топ:** Үкіметтің қаулысымен 18 совхоз толық шаруашылық есепке көшірілді. Басшылардың құқықтары кеңейтіліп, олардың әрбір совхоздың өндірістік қызметінің нәтижелері үшін жауапкершілігі арттырылды. Совхоздарды шаруашылық есепке көшіру жағдайды жақсартты. Алайда ауылшаруашылық өнімдерін өндірудің жалпы көлемі біртіндеп тежеле береді. Себептері неден деп ойлайсыңдар? **2 тапсырма.Венн диаграмма** Оқушылар венн диаграммасында өткен тарихи кезеңдермен қазіргі уақыттағы демографиялық процестердің сабақтастығын орнату үшін ұқсастығы мен айырмашылығын анықтап,баға береді. өткен кезең қазіргі уақыт	- Реформа жартылай аяқталмаған сипат алуының басты себебі туралы тұжырымдар жазады. - Неге реформа кемшіліктерге ұрындырғандығы туралы тұжырымдар жазады. - Ауылшаруашылық өнімдерін өндірудің жалпы көлемі туралы тұжырымдар жазады. -Өткен тарихи кезең мен қазіргі кезеңдегі демографиялық процестерді салыстырады; -Өткен тарихи кезең мен қазіргі кезеңдегі демографиялық процестерге баға береді; - Бағыттардың жақсы жақтарына нақты дәлел келтіреді;	**ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек» әдісі** **ҚБ: «Бағдаршам» әдісі арқылы бағалау**	Үлестірмелік тапсырмалар, интербелсенді тақта

	3-тапсырма. **«Құндылықтар спектрі»** Оқушылар арасындағы дебат. 1.Демографиялық саясаттың бағыттарының жақсы жақтарындәлелдеу 2. Демографиялық саясаттың бағыттарының жаман жақтарын дәлелдеу **4-тапсырма.** **График құру** Мәтінді оқи отырып, графика бетіне уақыты мен халық санының артқан және кеміген тұстарын белгілеу арқылы демография ерекшеліктерін талдау. Жұп болып ирек сызықтың біршама жоғарылаған және төмендеген нүктелерін анықтау. 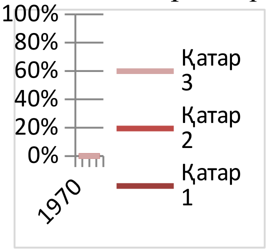 	- Бағыттардың жаман жақтарына нақты дәлел келтіреді; -Демографиялық бағыттардың Қазақстанның даму стратегиясына ықпалын талдайды; -1970 жылдан 1979 жылға дейінгі аралықтағы халықтың өсу пайызын анықтайды; -1979 жылдан 1989 жылдар аралығындағы халық санының өсу көрсеткішін айқындайды. - халық санының өзгеруіне талдау жасайды.		Флипчарт, маркер, сурет, стикер, кескін карта
Сабақтың соңы	**Кері байланыс. «Бағалау ағашы»** әдісі арқылы оқушылар сабақ бойынша ойларын қорытады. • **Алма** – бүгінгі сабақтан түйгенім өте көп, маңызды болды •**Гүл** – бүгін көп нәрсені түсіндім, маған пайдалы болды • **Жапырақ** – бүгін сабақта түсінбеген сұрақтарым бар, оқуым керек	Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді		

3.7.Тәуелсіз Қазақстан Республикасындағы басты оқиғалар

Бөлім:		
Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№32	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Тәуелсіз Қазақстан Республикасындағы басты оқиғалар	
Сабақтың мақсаты	Оқушыларға Қазақстан Республикасы тәуелсіздік алғаннан кейінгі кезде оның қоғамдық – саяси, әлеуметтік өмірінде болған түбегейлі өзгерістерді	

Сабақтың барысы

<table>
<tr><th>Сабақтың кезеңі/ уақыт</th><th>Педагогтің әрекеті</th><th>Оқушының әрекеті</th><th></th></tr>
<tr><td>Сабақтың басы</td><td>Оқушылармен амандасып, түгелдеу.
Ынтмақтастық атмосферасын қалыптастыру.</td><td>Оқушылар амандасып,
сабаққа назар аударады
Оқушылар сұрақтарға жауап береді</td><td></td></tr>
<tr><td>Сабақтың ортасы</td><td>1-тапсырма. Логикалық схема құру.
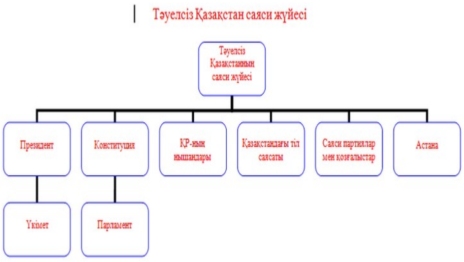

2-тапсырма.
Біз Тәуелсіз Қазақстан туралы не білдік?
<table>
<tr><th>№</th><th>Оқиғалар тарихы</th><th>Жылдар</th></tr>
<tr><td>1</td><td>«Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасының мемлекеттік егемендігі туралы</td><td>1990 жылы 25 қазанда</td></tr>
</table></td><td></td><td>ҚБ «Е
ті
Топтар

ҚБ: «К</td></tr>
</table>

<table>
<tr>
<td></td>
<td>
<table>
<tr><td></td><td>Мәлімдеме» қабылдады</td><td></td></tr>
<tr><td>2</td><td>Қазақстан өз Тәуелсіздігін алды</td><td>1991 жылы 16 желтоқсан</td></tr>
<tr><td>3</td><td>Қазақстанның тұңғыш президент сайлауы болды</td><td>1991 жылы 1 желтоқсан</td></tr>
<tr><td>4</td><td>Қазақстан Республикасының ең алғашқы Конституциясы қабылданды</td><td>1993 жылы 28 қаңтарда</td></tr>
<tr><td>5</td><td>Қазақстан Республикасының мемлекеттік нышандарын бекітті</td><td>1992 жылы маусым</td></tr>
<tr><td>6</td><td>Қазақстан Республикасының қазіргі Конституциясы қабылданды</td><td>1995 жылы 30 тамыз</td></tr>
<tr><td>7</td><td>Қазақстанның Ұлттық валютасы айналымға енгізілді</td><td>1993 жылы 15 қараша</td></tr>
<tr><td>8</td><td>«Қазақстан Республикасындағы тілдер туралы» Заңы қабылданды</td><td>1997 жылы 21 қыркүйек</td></tr>
<tr><td>9</td><td>Қазақстан Республикасының астанасы Алматыдан – Ақмолаға көшірілді</td><td>1997 жылы 10 желтоқсан</td></tr>
</table>
</td>
<td></td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td>Сабақтың соңы</td>
<td>Кері байланыс.
«Бүгінгі сабақтан алған әсерім»..</td>
<td>Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері байланыс береді</td>
<td></td>
</tr>
</table>

3.8. Нарықтық экономикаға көшу. Қазақстанның дамуы

Бөлім:		
Педагогтің аты-жөні		
Күні:		
Сабақ	№33-34	
Сынып:	**Қатысушылар саны: -**	**Қатыспағандар саны: -**
Сабақтың тақырыбы	Нарықтық экономикаға көшу. Қазақстанның дамуы	
Сабақтың мақсаты	Қазақстанның нарықтық экономикаға көшуінің кезеңдері, жүзеге асырылған іс-шаралар туралы білімдерін қалыптастыру	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресур стар
Сабақтың басы	**Сәлемдесу, оқушыларды түгендеу..** **Ынтасын сабаққа аудару.** **Сынып тазалығына көңіл бөлу.** Оқушылар бір-біріне жақсы тілектер айтып, сабаққа деген көңіл-күйлерін арттыру.	Оқушылар амандасып, сабаққа назар аударады Оқушылар сұрақтарға жауап береді		
Сабақтың ортасы	1-тапсырма. Блиц-сұрақтар. 1) Қазақстанда 90- жылдардың бас кезінде болған дағдарыстардың себептерін ата. 2) Экономикалық дағдарыстың сипатты белгілері қандай болды? 3) Қазақстанның нарықтық экономикаға көшуінің кезеңдерін ата. 4) Қандай іс-шаралар жүзеге асырылды? 2-тапсырма. Сәйкестендіру. 1991-1992жж. | Ұлттық теңге	**Сұрақтарға жауап береді**	**ҚБ «Күн шуағы» әдісі** -Мен түсіндім. – мен әлі сенімсізбін -мен түсінбедім	Қосымша мәтін

<table>
<tr>
<td></td>
<td>
<table>
<tr><td></td><td>қабылданды.</td></tr>
<tr><td>1997ж.</td><td>Нарықтық экономикаға көшу басталды.</td></tr>
<tr><td>1993ж.</td><td>«Қазақстан-2030» стратегиясы қабылданды.</td></tr>
</table>

3-тапсырма.
1. Венн диаграммасы. Қазақ КСР-ның экономикасы мен Тәуелсіз Қазақстанның экономикасын (1990-жылдар) салыстыр.

Ерекшелігі Айырмашылығы Ерекшелігі

2. Алғашқы жылдары экономиканы басқаруда кеткен қателіктер мен кемшіліктердің себептері неде?

4-тапсырма.
1. Тәуелсіз Қазақстан экономикасының қалыптасуы.

SWOT кестесі.

Тиімді тұстары Әлсіз жақтары

Мүмкіндіктері Тиімсіз тұстары

5-тапсырма.
Тест жұмысы.

1 нұсқа.
1. КСРО экономикасына тән құбылыс:
А) Жоспарлы экономика
Б) Нарықтық экономика
С) Аралас экономика
Д) Ашық экономика
2. ҚР-сында 1995 жылы қала саны қанша болды?
А) 73
Б) 80
С) 83
Д) 90
3. Барлық мүмкіндіктердің болғанына қарамастан, дағдарыстан шығуға және экономикалық реформаны ілгерілетуге
</td>
<td></td>
<td>ҚБ «смайликтер» арқылы топтық бағалау

Өзін-өзі бағалау</td>
<td>Тапсырма сұрақтары

Кесте</td>
</tr>
</table>

	кедергі болған фактор: А) жан-жақты ойластыралған экономикалық саясаттың болмауы Б) саяси тұрақсыздықтың орын алуы С) табиғи байлық пен шикізат қорының азаюы Д) кәсіби мамандардың тапшылығы **4. Нарықтық экономикаға көшуде кеткен қателіктер:** А) өз моделінің болмауы Б) бағаны ырықтандырудан бастау С) қаржы жүйесінің ретсіздігі Д) Барлық жауап дұрыс **5. Мемлекет дағдарыстан шығу үшін жүргізген шара?** А) жекешелендіру жүргізілді Б) ұлттық валюта қабылданды С) инвестиция тарту Д) «Қазақстан-2030» бағдарламасы қабылданды **6. Ұлттық валюта – теңге енгізілді:** А) 1991 ж. 10 желтоқсан Б) 1992 ж.4 маусым С) 1993ж. 15 қараша Д) 1994ж. 1 қазан **7. Нарықтық эконономика дегеніміз -** А) тауарлар мен қызметтерді өндіру, бөлу, реттеу саласы нарықта біріктірілетін жүйе Б) өндіргіш күштердің өзара ықпалдасуы С) экономика қызметі әкімшілік басқару, жоспарлау, бақылау арқылы ұйымдастырылатын жүйе Д) кез келген салада ірі машиналық өндіріс құру үрдісі *2 нұсқа* **1. Қазақстан тәуелсіздік алғаннан кейін шаруашы- лықтың барлық саласында экономикалық дағдарыстың басталуының себебі?** А) жоспарлы экономикаға көшу Б) экономиканы әміршіл басқару жүйесіне көшіру С) нарықтық экономикаға көшу Д) қоғамдық меншікті енгізу **2. Қазақстанның мұнай орталығына айналған облыстары:** А) Маңғыстау, Атырау Б) Теміртау, Қарағанды С) Өскемен, Зайсан Д) Қызылорда, Арал **3. Қазақстанда нарықтық экономикаға**			

	көшу неше кезеңмен жүргізілді? А) 2 Б) 3 С) 4 Д) 5 **4. Нарықтық экономикаға көшу кезеңдерінде жүзеге асырылған шаралар:** А) жекешелендіру жүргізілді Б) шағын және орта бизнесті дамыту С) Кәсіпоындарды оңтайландыру Д) Барлық жауабы дұрыс **5. Экономиканың терең дағдарысқа ұшырауының басты себебінің біріне айналған, жекешелендіру барысында орын алған кемшілік:** А) мүліктің талан-таражға түсуі Б) кәсіпорындарға еркіндік берілмеуі С) арнайы бағдарламалардың қабылданбауы Д) бағаның өсуі **6. Қазақстан – 2030 бағдарламасы қабылданған жыл:** А) 1993 жыл Б) 1995 жыл С) 1997 жыл Д) 2000 жыл **7. Инфиляция дегеніміз –** А) бағаның өсуінен туындайтын ақшаның құнсыздануы Б) тауарларды өндіру мен өткізу С) өндіргіш күштердің өзара ықпалдасуы Д) айырбастау мен тұтынудың қоғамдық процестері **6-тапсырма.** «***Үш минуттық эссе» әдісі.*** *Бұл әдісте мұғалім тақырыпқа байланысты сұрақтар береді.* а) Осы тақырыпта сіз үшінең маңыздысы не болды? ә)Тақырыптағы негізгі идеясі «Қазақстан Республикасының XXI ғасырдағы экономикалық бағыттарының дамуы болып табылады, өйткені экономика мемлекеттің ірге тасы.	1.Дұрыс болжамды таңдайды. 2. Нақты фактілерді қолданады. 3. Ұсынылған фактілердің маңыздылығын айқындайды.		
Сабақтың соңы	**Кері байланыс.** Сабақ соңында оқушылар «ВАК» (визуал, аудиал, кинестетик) стратегиясы арқылы	Пікір жазылған парақтарға өз ойларын жазып, сабаққа кері		Стикер тарат

	рефлексия жүргізеді: - Бүгінгі сабақта көзбен көріп не үйрендім? -Бүгінгі сабақта құлақпен естіп не үйрендім? - Бүгінгі сабақта қолмен жасап не үйрендім?	байланыс береді Өз ойларын стикерлерге жазады.		у

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Нұрпеисов К.- «Қазақстан тарихы», А. «Мектеп» 2002. -148 б.
2. Тасмаганбетов И, Абен Е., Арын Е. «Первые лица государства» Политические портреты.-А. «Білік» 2001. -12 б.
3. «Қазақ тарихы»-А: 1-5 томдар.
4. «Қазақстан тарихы»-А: «Мектеп» баспасы» ЖАҚ, 2002.-18 б.
5. Қасымбаев Ж. «Қазақстан тарихы»-А. «Мектеп» 2004. -20 б.
6. Бабаев Д., Жолдаспаев С. «Қазақстан тарихы»- А. «Атамұра» 2003. -88 б.
7. Аяған Б.Ғ., Шәймерденова М.Ж. Қазақстан тарихы (ХХ ғасырдың басынан бүгінгі күнге дейін). Жалпы білім беретін мектептің 9-сыныбына арналған оқулық. 3-басылым, өңделген.Жалпы ред.басқ.тарих ғылымдарының док., проф. Аяған Б.Ғ. – Алматы. Атамұра, 2013. – 400 б.
8. Қабылдинов З.Е. Құраст.– Қазақстан тарихы (XVIII-XIX ғасырлар). Хрестоматия: Жалпы білім беретін мектептің 8 (7)-сыныбына арналған / Алматы.Атамұра, 2018. – 96 б.
9. Омарбеков Т., Хабижанова Г., Қартаева Т., Ноғайбаева М. Қазақстан тарихы (Орта ғасырлар). Жалпы білім беретін мектептің 6-сыныбына арналған оқулық. /– Алматы.Мектеп, 2018. – 184 б.
10. Бекмаханов Е.Б. Жеті томдық шығармалар жинағы. 4 том. (Қазақстан тарихы (оқулық және оқу құралдары)). Палодар: «ЭКО» ҒӨФ, 2005. – 416 б.
11. Білім мазмұнын жаңарту аясында (5-9 сыныптарда) «Қазақстан тарихы», «Дүниежүзі тарихы» оқу пәндерін оқыту бойынша әдістемелік ұстанымдар, - Астана: Ы.Алтынсарин атындағы ҰБА, 2019. – 84 б.
12. Жолшыбеков Ә.Р. Жалпы ред.басқарған Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан: «Тәуелсіздіктің 20 жылдығы». // Халықаралық ғыл.-практ. Конф.материалдары.– Астана: Қазақстан Республикасының Парламентінің Мәжілісі, 2011. – 198 б.
13. Сағынғали А.С., Каиповой Б.М. Республика Казахстан: политическая модернизаци. Сборник выступлений и статей / Под общей редакцией– Алматы: Изадельский дом «Таймас», 2008. – 192 б.
14. «Иллюстрированная история Казахстана»:С древнейших времен до наших дней: В 4-х томах. Том 3. Казахстан со второй половины XIX века до первой половины ХХ века. Алматы. 2005. – 320 б.

15. Көпіш Ә. Құраст.: Қазақ халқының тарихи тұлғалары.: Қысқаша анықтамалық / - Алматы:Өнер 2016. - 312 б.
16. Қожамжарова Д.П. Қазақ хандығы. Монография.2 басылым. /Тараз: БигНеоСервис 2015. – 255 б.
17. Галиев А. Керей мен Жәнібек. Тарих, тұлға, уақыт. / Алматы:Аруна 2004. – 92 б.
18. Байболұлы Қ. Еңсегей бойлы ер Есім. Дастандар. / Алматы: Жалын 2005. – 320 б.
19. Есламғалиұлы М. Ғұмырнамалар мен ғибратнамалар. / Алматы: Сөздік-Словарь, 2001. – 216 б.
20. Касымбаев Ж. Абылай хан. История, личность, время. / Алматы :Аруна, 2003. – 92 б.
21. Жұмаханов Т. Қасым хан. Тарихи баян. / Алматы: Аударма, 2004. – 184 б.